

Published and distributed under Permit (No. 739) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Boston, Massachusetts. By order of the President. A. S. Burleson, POSTMASTER GENERAL. Tel. So. Boston 2408.

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

Lithuanian Weekly "SANDARA" Published by the Lithuanian National League of America K. J. PAULASKAS Sec'y and Business Mgr. EARLY SUBSCRIPTION RATES: In the United States \$2.50 'o Foreign Countries \$3.00 "SANDARA" 27 E Street, Boston 27, Mass. MAINA 5 CENTAL.

No. 52

So. Boston, Mass., Gruodžio (Dec.) 29 d., 1921 m.

Metai VIII

Nepritaria Vilniaus Rinkimams

KARIUOMENĖS SUKAKTUVĖS.

KARO MOKYKLA IŠLEIDO 200 KARININKŲ

LENKŲ PROVOKACIJA.

Lietuvos Žinios.

DELEGACIJA SUOMIJAI.

DEKLARACIJA STEIGIAMAME SEIME VILNIAUS KLAUSIMU.

VASINGTONAS, XII, 21 d. (L. I. B.). Eltos pranešimu gruodžio 17 d. Steigiamame Seime Lietuvos Ministeris Pirmininkas skaitė deklaraciją Vilniaus klausimu, kuri skamba šiaip:

1. Protestuojame prieš vienpusinius Vilniaus Seimo rinkimus. Jei jie įvyktų, nebūtų Lietuvos pripažinti.

2. Pareiškiame, kad Vilniaus kraštas su Lietuva sujungtas turės lokalę ir kultūrinę mažumą autonomijos.

3. Nuo Vilniaus neatsisakome.

LIETUVA IŠKILMINGAI ŠVENTE KARIUOMENĖS SUORGANIZAVIMO 3 METŲ SUKAKTUVĖS.

VASINGTONAS, XII 21 d. (L. I. B.). Eltos pranešimu gruodžio 18 d. Lietuva iškilmingai šventė trijų metų kariuomenės suorganizavimo sukaktuves. Kaune įvyko parada. Metropolio viešbutyje įvyko iškilminga vakarienė, kurioje dalyvavo Kauno diplomatų korpusas.

LIETUVOS KARO MOKYKLA IŠLEIDO 200 KARININKŲ.

VASINGTONAS, XII, 21 d. (L. I. B.). Eltos pranešimu, Lietuvos Karo Mokykla išleido du šimtu naujų leitenantų.

LIETUVOS PASIUNTINYBĖ OLANDIJOJE.

VASINGTONAS, XII, 20 d. (L. I. B.). Naujai atidarytos Lietuvos Pasiuntinybės Olandijoje adresas yra šis: Lithuania Legation in Neitherland, Hotel Bellevue, Hague.

LENKŲ NAUJA PROVOKACIJA.

VASINGTONAS, XII, 20 d. (L. I. B.). Varšavos radio gruodžio 13 d. pranešė, buk Lietuvos orlaiviai Vilniaus teritorijoje mėtė proklamaciją, kurstydami gyventojus boikotuoti Vilniaus Seimo rinkimus.

Lietuvos Generalis Štabas, atsakant į šias melagingas žinias, pranešė, kad Lietuvos orlaiviai vidurinėse Lietuvos teritorijoje neskraidė. Tai yra gryna lenkų provokacija.

LIETUVOS STEIGIAMOJO SEIMO DELEGACIJA SUOMIJOJE.

VASINGTONAS, XII, 20 d. (L. I. B.). Eltos pranešimu gruodžio 15 d. išvažiavo Suomijon Lietuvos Steigiamajo Seimo septynių narių delegacija susipažinti su tos šalies parlamentarėmis sferomis. Delegacija vadovauja Steigiamajo Seimo antrasis vice-pirmininkas kun. J. Staugaitis.

NETEISINGI GANDAI VASINGTONAS, XII, 23 d. (L. I. B.).

Varšavos laikraščiu paleista žinutė, buk įvyks Danzige tiesioginės lietuvių - lenkų derybos dėl Vilniaus ir Klaipėdos, kaip praneša iš Kauno Elta, yra visai be pamato.

LIETUVOS ŽINIOS.

IŠ VILNIAUS.

—E. VARŠAVA. Żeligowski prieš išvažiudamas, politinių grupių susirinkime pareiškęs, kad neleisias diskusijų dėl jo išvažiavimo, nes tai esą reikalinga vaistybės labui. Gen. Żeligowski pranešė, kad jis išleisias dekreto apie rinkimus ir 2 atsišaukimus į gyventojus ir kariuomenę. ("Kurjer Polski").

—E. VARŠAVA. Naujas dabartinės valdomosios komisijos pirmininkas Meistavičius, atvažiavęs į Vilnių aplankė Vilniaus vyskupą Matulaitį, vyskupą Bandurską, infulata Michalkevičių, pravoslavų vladiką Eleuterijų, superintendentą Jastrzebskį, vyriausį rabiną Rubinšaitį universiteto rektorį ir tris teismo atstovus. ("Kurjer Polski").

ŽELIGOWSKIO RAUTAS. Lapkričio 29 d. piliečių komiteto (komitet obywatelski) vardu Vilniaus miesto salėje buvo suaruštas rautas gen. Żeligowskiui pagerbti. Buvo pakviesti įvairių tautybių atstovai, išskyrus lietuvius, ir įvairios lenkų organizacijos. Tačiau iš gudų nedalyvavo vien žinomas avanturininkas Aleksiuukas. Žydai susirinko gana dideliu skaičiumi. Į juos buvo lenkų atkreipta ypatingo dėmesio. Rabiną Rubinšaitį gen. Żeligowski pasikvietė prie atskiro staliuko ir ilgai kalbėjo Vilniaus seimo šaukimo klausimu, ragindamas jį paveikti žydus, kad šie dalyvautų rinkimuose į Vilniaus seimą. Iš katalikų kunigijos dalyvavo tik dvasinės Seminarijos rektorius Ušila ir vice-rektorius Liubianec.

ŽELIGOWSKIO NR. 2 MANIFESTAS. Gen. Żeligowski papėdininkas Aleksandras Meistavičius š. m. gruodžio 1 d. išleido manifestą į miestų ir kaimų gyventojus, kur pareiškia, kad jis paėmęs iš gen. Żeligowski rankų aukščiausiąją valdžią. Kadangi Żeligowski pasitraukimas sukėlęs žmonėse neramumą, jis kviečia nieko nebijoti, nes "paliko veikti kariuomenę, kuriai (gen. Żeligowski) vadovavo. "Paliko ir toliau narsi lenkų kariuomenę," generolas pasitraukė "ne dėl asmens motyvų, bet atsižvelgdamas į krašto ateitį." Generolo pasitraukimas apsuaugosias Seimą nuo paviršutinės išvaizdos (od. pozorow), "kad

rinkimai įvyktų jo spaudimu esant." Meistavičius žada padaryti "bešalingus rinkimus ir apginti juos nuo spaudimo iš vidaus ir iš oro." Žodžiu, okupantai darys bešalingus ir gana. E. VILNIUS. Šeštadienį 26 — 11 lietuvių klube, buvo teatro vakaras D-ro Basanavičiaus 70 metų sukaktuvės paminėti. Buvo vaidinta "Amerika pirtyje." (Vilnietis).

E. VILNIUS. Keturtdienį, Lapkr. 24 dieną buvo paruošta lietuvių piliečių vakarienė D-rui Jonui Basanavičiui pagerbti. Dalyvavo daugiau per 100 svečių; visi vietiniai lietuviai, išskyrus Trakų dekaną, kuris atvyko čia pasveikinti Jubilatą. Iš kitų tautų buvo 3 gudų atstovai, lenkų pil. Vrublevskis ir žydų D-ras Vigodskis ir D-ras Sabadas. Kolboms pasveikinimams nebuvo galo. Visi norėjo šį-tą pasakyti, prisidėti prie jubilato pagerbimo. Jaunesniųjų svečių padainuota. Visiems širdingai ir gražiai dėkuoja D-ras Basanavičius. (Vilnietis).

la, kurioje yra šie laikraščiai: "Lietuvos Ukininkas," "Laisvės", "Socialdemokratas" ir kiti (o "Lietuva" ar yra? Red.). Vienok jaunimas knygynėliu mažarupinas: kartais paima knygą ir išlaiko pas save bent kelius mėnesius. Kuopos nariai truputį apsilėdę su mokesčiais. Tas jiems visų sunkiausia, jie nori, kad kuopa gyvuotų, "šventa dvasia," kad nereiktų mokėti, ir viskas gerai klotųsi:

Geriausia sekasi kuopai, tai vakarėliai rengti: juos ruošia visose metų daliose, nes turi savą salę ir savo narių artistų. Bet vakarėlius ruošiant, geriau būtų pradėti ne nuo 7 valandos vakaro, bet tuojau po pamaldų auro pusės antros, ir kad ligi prietemos būtų viskas pabaigta. Tokiu būdu nepavargtų taip nei artistai, nei žiūrėtojai, nereiktų trukdyti miego, visi galėtų rytą ankščiau keltis prie darbo, ir nereiktų jaunimui naktimis iš vakarėlių keliauti namo. Tos nakties kelionės po vakarėlių ypač negeistinos yra merginoms, nes kartais duoda blogų vaisių.

Mūsų apylinkės jaunimo tarpe yra dar vienas labai blogas paprotys, kurį palaiko ne tik jaunimas, bet ir jų tėvai ir šiaip ukininkai. Bulvių kaupimui, linų rovimui, linų kulimui, bulvių kasimui ir linų mynimui pas mus daromos talkos, kurias vadiname "rujomis". Gal tame nieko blogo ir nebūtų jei susirinkusieji į tas talkas gerai dirbtų, ir jaunuomenė gražiai ir dorai elgtųsi. Bet dabar mes nei vieno nei kito nematome, ir tos talkos visados blogai pasibaigia, ypač mergaitėms, todėl reikia jas visai panaikinti. Taip-pat vakarėlius reikia daryti tikrai šviesoje. Tuomet mes busime daug doresni ir ateityje laimingesni.

Senaziškių Jonas. CHICAGOS APSKRIČIO PASKOLOS STOČIŲ APŽVALGA.

Nekalbant apie gausias Lietuvos kultūros reikalams aukas, mes suvaidinome jos politikos gyvenime garbingą patriotų rolę. Nereikia mums girtis. Visa Lietuva su St. Seimu priešakyje, viešai įvertina nuopelnus ir pasišventimą mūsų valstybės gyvenime.

Bus didesni mūsų nuopelnai, kuomet mes užsimiršę ir į šalį atidėję savo politinius įsitikinimus, jokių partijinių tikslų nepaisydami, šaukėme visus prie grynai valstybinio darbo. Ir mums, Paskolos Stočių darbuotojams, tas darbas pusėtinai sekėsi.

Jeigu dar mes nepilnai atlikome savo pareigą, tai žymi to nepasisekimo priežastis glūdo svetur.

Paskelbus šį L. Laisvės Paskolos vaju, atėjo sunkus nedarbo laikai. Vienur, kitur nepavyko mums pašalinti srovines neįsitikėjimas, kuomet siauro partijinio akvračo žmonės nesugebėjo atidėti savo partijos reikalų, statė juos aukščiau už bendrus valstybės reikalus.

Atsirado mūsų tarpe ir atvir Lietuvos nepriklausomybės priešų, kurie žodžiu ir spauda agita-

vo prieš L. Laisvės Paskolą. Kiti nedrįsdami viešai spaudoje boikatuoti paskolos, slapta varė savo pagaištingą Lietuvai darbą. Dalinai atskirų paskolos stočių darbininkai buvo apsilėdę, neužtektinai dėjo pastangos mūsų laimėjimui.

Tačiau, nepaisant visų kliūčių, šandie darydami Chicago Apskričio Paskolos Stočių Apžvalgą, turime tokius davinius:

1. Aurora, Ill. \$ 500.
2. Ashland, Wis. —
3. Beloit, Wis. 500.
4. Benton, Ill —
5. Brighton Park 4,000.
6. Bridgeport 10,000.
7. North Side 5,000.
8. Roseland 3,000.
9. 18-tos Union 3,000.
10. Town of Lake 10,000.
11. West Side 5,000.
12. West Pullman 1,000.
13. Cicero, Ill. 5,000.
14. Chicago, Heights 1,000.
15. Cedar Rapids, Io. —
16. Collinsville, Ill. —
17. Clinton, Ind. —
18. Dorisville, Ill. —
19. Des Moines, Ill. —
20. E. St. Louis, Ill. 1,000.
21. Forks, Wis. —
22. Gary, Ind. 1,000.
23. Ind. Harbor, Ind. 5,000.
24. Indianapolis, Ind. —
25. Kenosha, Wis. 5,000.
26. Kansas City, Kans. 500.
27. Kewanee, Ill. 500.
28. Los Angeles, Cal. 1,000.
29. Melrose Park, Ill. 4,000.
30. Milwaukee, Wis. 1,000.
31. Mason City, Io. —
32. Moline, Ill. —
33. Madison, Ill. —
34. Port Washington, Wis. —
35. Rockford, Ill. 1,000.
36. Rockdale, Ill. 500.
37. Rhinelander, Ill. 500.
38. Racine, Wis. 4,000.
39. So. Chicago, Ill. 1,000.
40. Sheboygan, Wis. 2,000.
41. Spring Valley, Ill. 1,000.
42. St. Lous, Mo. 500.
43. Seattle, Wash. 1,000.
44. So. Omaha, Neb. 1,000.
45. Springfield, Ill. 1,000.
46. Sioux City, Io. 1,000.
47. San Francisco, Cal. —
48. St. Charles, Ill. 5,000.
49. Thorp, Wis. 500.
50. Telden, Ill. —
51. Tacoma, Wash. —
52. Waukegan, Ill. 3,000.
53. Westville, Ill. 1,000.
54. Wilburton, Oka. —

L. Chicago Apskritin įeina 54 lietuvių kolonijos. Vienos jų jau išpirko paskolos bonus, kitos dar nepabaigė ir toliau rūpinasi tuo dalyku.

J. A. Mickeliunas, L. L. P. Chi. ir Ap. Apskr. pirm. 3140 S. Wallace St.

ATSIŠAUKIMAS. Žalpių mokyklos ir Liaudies Namų statytojus į savo brolius Amerikon iškeltavusius Žalpiečius.

Laimingų NAUJŲ METŲ Visiems sandariečiams, "Sandaros" sandarbininkams ir skaitytojams linki

Redakcija ir Administracija.

Medžiagos, valdžia duoda, bet pinigų, prie nupuolusio aukso kurso ir iš to kylančios brangeybės, iš valdžios tikėtis sunku. Taigi norėdami taip sunkiai pradėtą ir iki tol davėtą darbą baigti ir nematydami tuo tarpu jokios galimybės, nutarėme šauktis, Jusų mūsų broliai Žalpiečiai pagalbos!

Daug jau Jus esate savo Tėvynei padėję — padėkite ir mums nors mažą, bet gerą ir gražų darbą pabaigti! Ta auka eis tiesioginiai Jusų gimtojo kompeliu — Žalpių kulturai kelti. Įkurtąją mokyklą ir Liaudies namu naudosis Jusų broliai, seselės, giminės, draugai ir Jums patiems, kurie grįšite Tėvynei bus maloni vieta, kur susirinkti, knygų laikraščių pasiskaityti ir pačioriai pasilinksinti. Tie, kurie negrįšite aukuosite gražiausio savo gimtinės paminklo pastatymui. Aukus prašytume siųsti tų g. laikraščių Redakcijoms, kurios šį atsišaukimą įdės, arba tiesiai Lietuvos Steigiamajo Seimo Rumai, Kaziu Raliui, Steig Seimo nariui, pažymint, kad "auka Žalpių Liaudies namui" ir aukuotojo antraštas.

Gausiosios aukos su aukuotojų sąrašais ir apyskaita, kaip jos sunaudotos, bus paskelbta tuose pat laikraščiuose.

Vardu Žalpių mokyklos ir Liaudies namo statytojų, K. Ralys, Steig. Seimo narys.

Paaiškinimo Žodis (Prie atsišaukimo.

Žalpai Raseinių apskrities, Nemakščių valsčiaus. Tai yra mažas bažnytkiemis — Viduklės vilija. Čionai susiduria trijų valsčių (Nemakščių, Kelmės ir Viduklės) ir keturių parapijų (Viduklės, Nemakščių, Lielų ir Stulgių) sienos. Kadangi į visas puses gana toli po 9-12 varstų, tai dar prieš karą Žalpiečiai buvo nutarę steigti liaudies mokyklą, tam ir žemės 1/2 deš. buvo nupirkę. Bet užėjęs karas sumanymą sutrukdė. Tik 1918 metais Lietuvai susikurus savo valdžią, įsisteigėme Žalpių Piliečių Komitetą, paėmė šią darbą varyti, gavo iš valdžios miško, 20,000 aukų. pinigų ir bendromis Žalpių piliečių pastangomis 1919 metais pastatė Žalpių mokyklą kartu su Liaudies namu salę viršiu — namą. Namas turi 10 sieks. ilgio, 5 pločio, du butai mokytojams ir dvi dideli mokyklos salė. Liaudies namas viršuje išilgai turi 10 sieks. ir skersai 3 sieks. Viena mokyklos pusė buvo įtaisyta pernai, ant- ra šimet, gi viršus paliko netaisyty del lėšų stokos.

Žalpiečiai turi, Vaidintojų kuopelę, dudų orkestrą, yra šaulių būrys, Valst. Sąjungos kuopa, knygynėlis — tai išaugs iš prieš karą buvusio jaunimo ratelio.

Dar 1914 metais mūsų sumanytoji Žalpių mokykla kartu su Liaudies namu jau pastatyta. Mokykla šimet šiaip taip pabaigta taisyti ir joje šią žiemą du mokytojai mokina virš šimto vaikų.

Bet mūsų Liaudies Namas (svetainė vakarams, paskaitoms ir susirinkimams) pasibaigus lėšoms liko neįtaisyta.

A.L.T.S. REIKALAI

NAUJI NARIAI ĮSTOJO Į
A. L. T. SANDARĄ.

Prie 7 kp., So. Boston, Mass.:

Juozas Snapkauskas,
Juozas Šauksmas,
Pečtras Luzgauskas,
Jonas Leikus,
Antanas Sabaliauskas,
Juozas Naujokas,
Vladas Trečiokas,
Mykolas Gricius,
Jurgis Seniukevičius,
Adomas Komičius,

Prie 58 kp., Homestead, Pa.:

Jonas Muzikevičius,
Pranas Monkelis,
Juozas Čidžikas,
Mikas Bražinskas.

KUOPŲ ATYDAI.

Pradedant Naujus Metus, per sausio mėnesį kuri kuopa prirašys daugiausia narių, ta kuopa gaus dovanų iš Sandaros knygnų knygų verties \$10.00. Tad į darbą visos kuopos, papuoškite savo knygynėlius naujomis knygomis.

Sandaros Adm.

MES, IR LIETUVOS ATEITIS.

Šiandieną gyvename vieną iš svarbiausių momentų mūsų tautos istorijoje, nes nuo šiandieninių mūsų darbų, priklausys Lietuvos ateities gerovės. Jeigu mes, sandariečiai, susibūrę į grupes, sudieniję pajėgias ir vadovaujamies teisybę, pajėgsim pastatyti jai laisvės rūmą ant tvirtų, nesvyruojančių pamatų, kuriame bus miela gyventi kiekvienam lietuviui, neatsizvelgiant į jojo sąžinės jausmą ir ištikinimą, tai busiančios gentkartės džiaugsmas mūsų darbais ir mokės juos apvertinti.

Šiandieną tarp lietuvių partijų, kaip Lietuvoje, taip ir čia, Amerikoje, eina didelė politiška kova. Toje kovoje svarbiausią poziciją užima Lietuvoje Valtiečių Sąjunga, o Amerikoje A. L. T. Sandara. Šios dvi partijos sulig savo pabrėžtą programą eina tiesiu, demokratišku keliu, jų vienodas nusistatymas, kad Lietuva būtų laisva, demokratiška valstybė, kad joje būtų mielas gyvenimas kiekvienam, kad visi lygiai galėtų džiaugtis įgta laisve, ir lygiai ją naudotis, neatsizvelgiant, kokių kuris ištikinimų būtų, bile tik atlieka pilietiškas pareigas.

Gi iš antros pusės mūsų kunigija, pagrobęs į savo rankas vadeles katalikiškos visuomenės, pasiskelbė save krikščioniškos-demokratais, pas kuriuos demokratijos nėra krislelio nesimato kaip Lietuvoje, taip ir čia, Amerikoje, deda visas pastangas, kad Lietuvoje būtų vieta tik tiems, kurie akiai klausys jų išduotos diktatūros, besėdint šiltose klebonijose, o tiems, kurie mėgįs daugiau vadovautis savu protu, kad ten jiems vietos nebūtų. Pavyzdžiui, pažvelgkime į Suvienytų Valstijų tvarką link tikybinį reikalų, kur kunigija nėra leidžiama kištis į politikos reikalus, ir sykiu paklauskime nors karščiausio kataliko, ar jis patenkintas tokia tvarka? Aišku, jog gausime atsakymą, kad taip, ir jis nori, kad tokia tvarka būtų ir Lietuvoje. Gi mūsų klerikuojanti kunigija ir jų pakalikai yra pamnyę tokius katalikiškus norus, jie šiandien apsidengę svetimomis skraistėmis viltingai apgauna katalikišką visuomenę, jie ją veda ne tuo keliu, kuris eina į laisvą demokratišką Lietuvą, bet tempia tuo keliu, kuris eina į Romos karalystę, kurioje nebus mielas gyvenimas darbininkui žmogui, kuris pasipriešys kunigo diktavimui.

Šiandieną po Ameriką važinė-

ja kun. Garmus, kuris aiškiai mums pasako, prie ko jie veda Lietuvą. Jis savo prakalboje So. Bostone aiškiai pasakė, kad "Lietuva turi būti katalikiška valstybė (suprask, kunigų valdoma), kad Lietuva turi būti kaip tikra Dievo karalystė." Reikia, kunigijai nėra baisu, kad Lietuva bus ir po lenkišku jungu, jam tas jungas nekliu, kokis tuokart bus uždėtas ant Lietuvos kaimiečio sprando, tegul tas kaimietis velka tą jungą, o jis buvo kunigu ir bus, ir jam vieta klebonijoje yra užtikrinta. Tokioje kun. Garmaus pranašaujamoje karalystėje, nors ir karščiausiam katalikui, kada nuvargis sprandas nuo nešimo jungo, kada jis pratars žodį, jieškantį teisybę, tuokart jis gaus atsakymą, kad tau vieta tik dirbti ir tą darbą Dievui apieravoti. Kad tas Lietuvoje yra rengiama, jau mes seniai esame patyrę iš klerikališkos spaudos. Pavyzdin paimkime kad ir "Darbininko" Kalėdinį numerį, kuriame tulas "Adomas Jakštas" savo eilėse ant pirmojo puslapio tarp tikto sako:

"Nežiūrėk, kad sudžiūvęs
Kunas jus, lyg kučių sienas,
Katalikas ir Lietuvis
Turi tvirtas but, kaip plienas."
Reikia — tu, katalike darbininke, kuris neši sunkią darbo našta, neatsizvelgdamas į tai, kad tu ir tavo šeimyna bus alkani, ir vos tik palaikys šilumą savo kauluose; tu nors busi sudžiūvęs kaip sienas, bet turi būti tvirtas, kaip plienas, ir akiai klausyti to, ką pasakys riebus klebonas su storu pilvu, besivartydamas po minkštą lovą, šiltoje klebonijoje. Darbininkai-katalikai jau tą gerai suprato ir tie aiškiai permato, kad nuo kunigijos jokios gerovės negalima sulaukti svietiško gyvenimo reikaluose. Šiandien skaitlingi burliai tautiečių dedasi prie A. L. T. Sandaros, kuri akvvai stovi ant Lietuvos laisvės sargybos ir gina ją, neatsizvelgdama į tai, kad įvairūs priešai drabsto purvais. Visai nėra abejonės, kad lietuviai greitai susipras ir klerikališką arkluką prišį į tą garą, kurame yra jam vieta ir neleis jį skrajoti ir ardyti tautiškus dirvonus.

K. J. PAULASKAS.

SANDARIEČIŲ ATYDAI.

Patyręs, kad kai kurie sandariečiai žingeidauja apie priešas, tį mano atsakymo kandidatūros į A. L. T. S. Centro pirminkystę, šuomi stengsiuos duoti paaiškinimą.

Ištaravęs du metu ir patėmijęs, kad Sandara jau sutvirtėjo, nutariau, kad bus gerb. sandariečiams (ėms laikas pasirinkti kitą vadą, kuris galės ką naujo suteikti. Toliaus matydamas, kad mano profesjinės ir šeimyniškos pareigos užims mano visą laiką, aš buvau privestas, kad ir prieš mano norą, atsakyti nuo kandidatūros.

Prie progos tariu širdingai ačiū visiems gerb. sandariečiams už jūsų paramą mūsų sunkmetinėse kovose, už jūsų atjautimą ir kooperavimą. Gal kai kurie stebėjosi mano užtylėjimu ant kai kurių polemiskų straipsnių. Čion nuo pat pradžios mano darbuotės išvydau, kad tušti kivirčiai ir bepatatinė polemika yra tų metodas, kuriems neapėina idėjos ir gerovė Sandaros, bet vien tik bergždžias, tuščias populiarškumas. Laikantis mano nusistatymo, pavyko palaikyti gera vidutinę sankaiką. Mano didžiausiu geidimu yra matyti Sandarą milžiniška organizacija ir žinoti, kad ir ateityje,

taip, kaip praityje jos aiškų idealiską nusistatymą link abelnų politiskų reikalų, o labiausia linku Laisvos Nepriklausomos Lietuvos. Atkartodamas ačiū visiems sandariečiams už jūsų paramą mūsų darbuose, ir sveikindamas naują Centro Valdybą, pasilieku

Su gilia pagarba,

P. J. ŽURIS.

RAPORTAI

A. L. T. SANDAROS C. V. NARIŲ 8-tam METINIUI SEIMUI LAPKRIČIO 24, 25 ir 26 dd.

(Tasa).

VICE - PIRMININKO

RAPORTAS A. L. T. S. 8-tam SEIMUI SO. BOSTON, MASS. GERBIAMI DELAGATAI!

Pereitą metų tapau išrinktas į A. L. T. S. Centro vice-pirminkus ir Seimo užtvirtintas, nors ir nesijaučiau pilnai tinkamu tam urėdai, vienok stengiaus darbuotis garbingos organizacijos labui ant kiek aš supratau, mokėjau ir ant kiek man įjegos leido. Centro Valdybos susiavivime, iš priezasties tolimo kelio, nedalyvavau. Oficialiskų krivulių ir-gi neturėjau. Vienok prisiejo išreikšti savo nuomonę sekančiuose reikaluose: Pirmia, tai gerb. A. J. Gotauto prakalbų maršruto reikale, kur aš pilnai sutikau, pridėdamas keletą mažų pastebėlių. Pasėkmės geros ar blogos buvo, man nėra žinomas. Antra, tai Progresyvių Draugijų susiavivimo klausimas, kuriam aš buvau ir dabar esu priešingos nuomonės. Pabaigoje kovo mėnesio palietė mane sunki liga, kuri sutrukdė kelis mėnesius mano brangaus laiko. Sugrįžęs kiek sveikesnis, nors ir buvau manęs pasitraukti iš savo veikimo, sykiu ir iš urėdo, vienok, matydamas gerbiamų sandariečių darbštumą, o ypač Naujosios Anglijos, nusprendžiau vėl stoti į darbą ir dirbti garbingos organizacijos labui kiek įjegos leis. Parašiau 7-nis agitatyviskus straipsnius. Kitokių agitatyviskų reikalų organizacijos labui negalėjau atlikti, kada aš neesmu kalbėtojas.

Antgalo dar turiu išreikšti padėką gerb. C. Valdybai ir gerb. sandariečiams, kurie tikrai buvo pasišventę darbuotis garbingos organizacijos labui ir su kuriais buvo lengva ir linksma dirbti.

Lai gyvuoja A. L. T. Sandara. Ačiū.

PETRAS JARAS,

A. L. T. S. C. vice-pirm.

RAPORTAS

Kontrolės Komisijos 8-tam A. L. T. Sandaros Seimui South Boston, Mass.

Gerbiami ir Germiamosios, delegatai-tės! Kadangi nuo pereito Seimo buvo pavesta man būti Kontrolės Komisijos mūsų garbingai organizacijai, ant kiekvieno pakvietimo Centro Sekretoriaus buvau. Peržiūrėjom knygas ir visą stovį mūsų organizacijos sausio 1 dieną, 1921, ir perdavėm naujam Sekretoriui, piliečiui K. J. Paulauskui, priėmėm viską nuo senojo Sekretoriaus, piliečio M. J. Damijonaičio.

Kada liepos 2 d., 1921 Centro Valdyba turėjo posėdį, peržiūrėjom knygas ir radom, kad nariais esame pakilę, bet finansais stovėjome ant vietos, ir nuo pusmečio pradėjo žymiai pulti nariais mūsų organizacija. Del tų priezastų susispendavo 678 nariai. Kaip tai vasaros laike, kaip visada užsivelka mokestis visiems, sykiu bedarbė daug prisidėjo. Nariai, nedirbdami, neįstengė užsimokėti į Centrą mokesčių ir liko suspenduoti. Taipgi didelė narių dalis išvažiavo į Lietuvą. Suspendavimas narių ir skaitytojų atsiliepė

žymiai ant Sandaros finansiniu atžvilgi. Lapkričio 13 d. peržiūrėjom Centro knygas, suradom viską tvarkoje ir sulig mano patyrimo, yra vedamos knygos sąžiningai. Kadangi man gyvenant ant vietos ir stovint arčiau Sandaros vairo, mačiau ir matau keletą dalykų, kurie būtina turės būti per šitą Seimą pataisyti.

1. Surasti budas, kad pastovių Sandaros narių buta 2500.

2. 1000 skaitytojų apart narių.

3. Daugiau turėti biznio iš knygų; per mažai mes perkam knygų. Musų knygyne guli daug knygų, kurios neneša jokio pelno. Jeigu mes viršminėtus darbus galėtume atlikti, tai Sandara pilnai apsimokėtų visus savo biznio iškaščius ir apmokėtų skolininkams nuosimėjus ir dalį skolos kas metai be jokių aukų, nereikėtų prašinėti aukų nuo narių. Su smulkmeniškomis apyskaitomis sutinku su sekretoriaus apyskaita.

Taipgi dar būtina reikia išpildyti spaustuvės darbininkų reikalavimą, butent yra trukamas raižčių ir kitų svarbių įrankių dėlei spaudos darbų atlikimo.

Su pagarba A. L. T. Sandaros Kontrolės Komisijos narys,
STASYS MOCKUS,
S. Boston, Mass.

RAPORTAS

Apšvietos Komisijos nario, S. E. Vitaicio, Am. Lietuvių Tautinės Sandaros 8-tam Seimui, lapkričio 24, 25 ir 26 dd., 1921 m., So. Boston, Mass. Gerbiami Sandariečiai!

Nuo pereito Sandaros Seimo, man, kaip Apšvietos Komisijos nariui neteko nieko dirbti Sandaros reikalams, apart neįjėgus susirašinėjimo su "Sandaros" Redaktorium. Tiesa, savu laiku gerb. P. J. Žiuris, Sandaros Pirmininkas, kreipėsi prie manęs, įsakydamas Apšvietos Komisijai peržiūrėti Sandaros įstatus ir jei rastume ką nors taisytino, kad savo pastabas priduo-tumėm šiam Seimui. Tačiau aš jam pastebėjau, kad įstatų taisykimas nėra Apšvietos Komisijos kompetencijoje — tuomi tegali rupintis įstatų Komisija. Taipgi Sandaros Pirmininkas reikalavo pagaminti tinkamą Sandaros kuopoms paskaitą, tačiau tas reikalavimas nebuvo galima išpildyti dėlei laiko stokos. Tai tiek aš tegaliu pranešti iš savo darbuotės kaip Apšvietos Komisijos narys.

Dabar leiskite man, gerbiameji, padaryti porą pastabų musų organo "Sandaros" reikalui. Visų pirma turiu pastebėti, kad "Sandaroje" per mažai rašoma musų partijos pagrindinių dėsnių nušvietimui ir per mažai agitacijos straipsnių dedama. Aš šiuomi neturiu tikslo gerb. "Sandaros" Redaktorius sunkaus ir pasišventusiai dirbamo darbo neįvertinti. Aš pats tokiu suole sėdėdamas gerai žinau, kaip sunku yra vienam žmogui tokį laikraštį, kaip "Sandara", tinkamai suredaguoti ir todėl nevisuomet galima pačiam Redaktoriui agitacijos ir partijos principais straipsnius rašinėti. Šitos spragos užpildymui reikėtų pajieškoti kito kelio. Todėl gal gerb. Seimas galėtų iš-rasti tam tikrus budus, kad būtų galima paskirti nors neįjėgus fondas bendradarbiams apmokėti. Be apmokamų bendradarbių ir Redaktoriui begalo sunku, ir laikraščio negalima turėti pilnai atitinkamu musų partijos idealams, nes vieno žmogaus darbas, nors jis būtų ir gabiausiai atliktas, niekuomet negalės susilyginti su kelių apgabijų žmonių darbais, o šioje gadynėje niekas nenori veltui dirbti.

Antras svarbus dalykas, tai Sandarai reikia pasistengti iš-leisti daugiau agitacijinio turi-

nio literatūros. Juk dabar mes beveik nieko neturime toj linkmėje išleide. Nors tiesa, šiandien neturime nei tinkamų rankraščių tokiems leidiniams, tačiau kuomet būtų nutarta tokią literatūrą leisti, tuomet atsirastų ir tinkamas medžiagos.

Į "Sandaros" redaktorių nominuoju dabartinį Redaktorių gerb. V. J. Šliakį.

Linkėdamas gerbiamam Seimui kuogerasios pasisekimo ir kuodaugiausiai naudingų nutarimų padaryti, kaip musų idealų gyveniman įkūnyti, taip ir musų Tėvynės Lietuvos labui, liekuosi gilios pagarbos reikšdamas visam Seimui!

S. E. VITAITIS,

Prijungiu savo parašą prie šito gerb. Vitaicio raporto.

V. K. RAČKAUSKAS,

Apšv. Kom. Narys.

Iš A.L.T.S. Kp. Veikimo.

PATERSON, N. J.

A. L. T. Sandaros 38 kuopa buvo parengus prakalbas gruodžio 11 d., svetainėje 3 Governor St. Kalbėtojas buvo P. J. Žiuris iš Richmond Hill, N. Y. Prakalbos buvo garsintos, kad prasidės 7 valandą, bet pavėlavus kalbėtoju, prakalbos prasidėjo 8:30 val. vakare. Žmonių buvo susirinkę apie 200 ypatų. Kalbėtojas kalbėjo dviejuose atvejuose. Pirmiausia kalbėjo apie Lietuvą, antru atveju apie elektrą. Pirmai prakalbai pasišventė apie vaalndą laiko ir antru atveju apie pusę valandos. Pradžioje nurodė ekonominę padėtį Lietuvoje, kaip galima būtų pirmiausia ukininkams pagerinti ukės ir kad Lietuvoje pradėtų daugias apdirbinėti žaliąją medžiagą, suteikdami Lietuvos žmonėms daugiau darbo. Tarp kitko nurodinėjo, kaip su kokiais kaimynais galima būtų geriau mums sugyventi.

Toliau nurodinėjo iš potilinio atžvilgio, primindamas pavyzdį, kaip būtų mums neįsmintinga vaidintis už laivo vairą matant, kad tas laivas skęsta. Jei mes nenorim gelbėti, tai kam ir vaidintis už vairą? Juk netaisant tai laivas vistiek nuskęs. Pirmiau reikėtų laivas sutaisyti, o paskiau jau prašalinti netikusius vairininkus. Arba kam griauti tas names, kad ir nupuvusių lentų, jei iš tokių pat supuvusių vėliaus statyti? Galop pasakė, kad turi valdyti Lietuvą: kas Lietuva dirba ir jai au-uoja, tai tie žmonės turėtų ir valdyti, o kurie nenori Lietuvos labui pasidaruoti, tai neturėtų teisės ir jiems kenkti jų darbe.

Prakalbininkas pranešė, kad galima paduoti užklausimai, ir jis atsakinėjęs, kas neaišku. Ir čia pasipylė betvarkė. Vienas šneka, kitas šneka, kai kuris šaukia: "pirmininke, žiūrėk tvarkos!" o čia nežiuri, ar pirmininkas balsą davė, ar ne. O ten prie durų, tai jau tikras juomarkas, ir prakalbininkas pats nežino, nė kam ir kaip atsakyti. Biskį apsimalšinus, kalbėtojas rimtai atsakinėjo į klausimus (nors tai nebuvo jų klausimas tik užmėtinėjimai).

Tai vis dėka musų "progresistams": kur jie tik nebus, kad kalbėtojas tik ne jų plauko, tai jie visuomet stengiasi suardyti tvarką. Gerbiameji! jei jau jus ant tiek iš "Laisvės" "apsišvietė," ir norite toje pačioje vietoje ir tuo pačiu laiku dešimtis šnekėti, ar dar ir daugiau, tai aš nuo savęs patarčiau, kad jus pradėtumėt skaityti "Sandarą", tai jus žinosit, kaip kokioje vietoje apsieiti.

J. Cilencavičius.

UNION CITY, CONN.

Laikant susirinkimą A. L. T. Sandaros 57 kuopa apsvartė savo reikalus, taipgi ir Centro bėgančius reikalus. Ir svarstėm

tą kvotą, kuri yra musų kuopai paskirta. Taigi mes jau esam daugiau aukoję, nė kaip ta paskirta kvota, butų perdaug musų kuopai, tai mes dar nutarėm surengti šokius su koncertu. Tas turės įvykti 1922 m., sausio 7 d. Musų kolonijoje bus pirmas toksai parengimas: bus dainininkė iš Brooklyn, N. Y., kiti visi bus iš Bridgeporto, Conn.

Taipgi bus išsilavinus lietuviatė, kuri šoks ant pagrindų įvairius šokius. Nepamirškite tos brangios progos pamatyti ir išgirsti tų švelnių balselių, kuriais tos lietuviatės padainuos. Po dainų bus šokiai, turėsit gerų pasikalbėjimų su kitų kolonijų jaunimu ir tomis daininkėmis. Gerb. lietuviai ir lietuvių motinos ir tėvai kudiukai, patarkit, kad geriau lankyti lietuviškus parengimus, o ne krutamus paveikslus, geriau pas savą, o ne pas svetimą. Kad sandariečiai parengia ką, katrie atsilanko, tie gėrėjasi tokiomis parengimais.

Broliai ir seserys, malonėkite nepamiršti ir atsilankyti į musų koloniją iš aplinkinių, kaip waterburiečiai ir kiti lietuviai, nes mes nerengiam kunigams, kurie deda sunkų kryžių ant mus brolio lietuvių, tik mes rengiam Lietuvos gerovei, kad kunigai nuslėgintų ir tada Lietuvos valstiečiai galėtų Lietuvoje dirbti ant lietuviškos dirvos. O šiandie musų prabaščiai pasikinę musų brolius ir laiko, ir šaudė už peržengimą kunigų prisakymo. Taigi, kam maloni Lietuva, ateikit, tie nepamirškite atsilankyti į šį parengimą. Paremkit visi — balių ir koncertą.

Sandarbininkas Sandarietis.

SUSIRINKIMAI.

PITTSBURGH, PA.

Susirinkimas.

A. L. T. Sandaros 36-tos kuopos susirinkimas bus seredoje, Sausio 4-tą d. 1922 m., L. M. D. Name, 142 Orr St., Soho, 7:30 val. vakare. Susirinkimas pareina nedėlioje, sausio 1 d., bet svetainė užimta kitais reikalais, tai Sandaros mitingas bus šiojį vakarą (toliau vėl bus galima laikyti nedėliomis). Taigi, gerbiami sandariečiai, kaip matė Sandaros 50-tame No., kad valdyba 1922 m. 36-tos kuopos jau išrinkta iš gana įžymių sandariečių, kurie visi jauni ir energingi vyrai, tad ištikro kuopos kilimas permatomas, ir komiteto apsilėidimu turbut rugonių nebus. Taigi visi į darbą pildyti nutarimus. Praeitą susirinkimą nutarta visiems po vieną atsi-vesti naują, tai tuo pradėkim su Naujais Metais. Visi po vieną naują narį atsives į susirinkimą; kurie neturės dar, tai taip ateis su gerais sumanymais ir įnešimais, kad galėtų valdyba pildyti nutarimus ir naujus sumanymus. Taigi į darbą, sandariečiai! Rašt. J. Virbickas.

WILKES BARRE, PA.

Susirinkimas.

A. L. Tautinės Sandaros 55-ta kuopa laikys metinį susirinkimą sausio 1-mą dieną vakare, 1922 metais, E. Usaitio svetainėje, 326 Hazle Ave. Prasidės 7:30 val. vakare. Draugai, neapleiskite šio svarbaus susirinkimo, nes yra daug naujų dalykų apsvartymui. Taip pat atsiveskite ir naujų narių prisirašyti prie kuopos. K. Demikis.

VILNIUS.

Generolas Želigowski lapkr. mėn. 21 d. raštu paskyrė Panevėžio apskr. dvarininką Aleksandrą Meišlavicių Vilniaus laikinosios valdomosios komisijos pirmininku, gi iki šiol buvusį jos pirmininką generolą Steponą Mokrečį tą pačią dieną paskyrė Komisijos vice-pirmininku.

Karui Siaučiant

— Bočių Atmintojas —

(Tąsa).

Vienas kitas priešio žvalgų pasirodys k. t. beklaušniaujant ar kitą kokią plėšimo darbą bedarant ir tiek. Musų bare daugiau buvo ramu, noris kitur girdėties buvo mušiai. Vis buvo jausti kareivių nerimastis:

—Kodel mes neiname pirmyn, ko čia sėdime? — nerimastavo vieni.

Kiti gi, kiek ramesni, atsakydavo: "Palauk, ateis laikas, eisime." Pameni po Daugpilių? Tik pajutome naktį: "pirmyn" ir už savaitės atsidurėme pas Daugpilių. Taip bus ir šičia. Laukiame, laukiame, o pajusi kokią naktį, kad ir atsidurė pas Prūsų rubežiu. Taip savytarpyje kalbėjosi ir ginčijosi kareiviai, iš ko buvo matyti jų noras žygiuoti pirmyn ir vyti priešus laukan.

Ir atėjo laukiamoji valanda.

Tamsi ir bauri naktis. Lijo smulkiomis snieguolėmis ir, išėjus pro duris, tiesiog daužė akis. Laukiamosios žygiuotės šią naktį nė manyti nemanėme turėti.

Apie vidurnaktį oras truputį aptilo ir pasidarė gražiau. Išgirdome skubų į langą beldimą ir žodžius: "rengkitės; kuopa jau rengiasi; eisime pirmyn!"

Užsivertėme kulkosvydžius ant vežimų ir marš, prie kuopos. Eiti buvo linksmu, nieko nejausėme ir tikėjomeis laimėti. Man ypač buvo linksmas, nes reikėjo žygiuoti arčiau savo namų, o kam nemalonu žygiuoti arčiau savo namų ir aplink pažįstamas vietas kariauti? Pas visus buvo gero upo ir linksmumo. Juokavimui galo nebuvo. Mano burio kareiviai dažnai tai į mane, tai į kitus juokavo!

Burininke, eisime į Kurtavėnus pasižiūrėti jusų namų, jusiškius apginti nuo priešų; turėsi pavaišinti.

Tarp linksmų draugų man darėsi dar linksmiau, nors manėme švintant su priešu susiremti, o kad lengvai mums pavyks su juo atsiskaityti, to visai nesitikėjome. Mums rodėsi, kad visu frontu teks kiekvieną žemės pėdele per kraują vaduoti, bet čia laimė pasuko kitaip.

Išlindus iš miškų, priešais pasimatė patrankos šovinio ugnis; žyptelėjo kelis kartus ir vėl nieko nematyti. Praėjome pro vietą, kur musieji užmušė vieną vokiečių bermontininką. Nukautas su kiaušiniiais ir lašiniiais, dabar jau nebegulėjo išsiskleidęs, bet buvo palaidotas.

Juokingas šičia išėjo atsitikimas! Vieną gražią dieną pavakaryje iš 5 lašinavgių vienas liko nukautas ir gulėjo vidurkelyje su visu savo plėšimo grobiu. Likusieji draugai anksti rytą dar taemsoje atvažiavo pasiimti jo lavoną, bet sutikti lietuvių suvių, netik nepaėmė vakarykščio lavono, bet palydėjo vieną savo gyvųjų; aštuoni atvažiavo, bet septyni grįžo. Tiesa, vežėsi lavoną, bet ne vakarykščio Frico (okupacijos laikuose buvusio Lietuvoje žandaro), tik iš šių dieninių gyvųjų. Fricą turėjo lietuvių lopeta paliešti.

Prieš švintant atėjome netoli Šiaulėnų. Grenadieriai nusuko miestelio linkui, o mes pasukome į dešinę šunkeliais, kolei pasijutome grynai lauke. Pasimatė tankus raketų sprogimas, bet nuo mus da toli. Matyt, pas juos nebuvo ramumo. Švintant atėjome prie paskutiniųjų neutralinėje zonoje sodžių ir Sulinkių dvarėlyje manėme rasti bermontininkus. Sodiečiai mūsų klausiami, negalėjo tinkamai atsakyti, kur jie, nes pastoviai jie nestovėdavo. Visur plėsdami mėtėsi. Grandinėje įėjome į dvarelį, bet priešio nebuvo. Jisai stovėjo Liepiškių kaime, už kelių verstų nuo šičia. Čia mus maloniai priėmė ir per balas žygiavome pirmyn! Kuopa per balas nuėjo, bet mums su rusišku kulkosvydžiu negalima buvo išeiti per kelių verstų kupstynų balas. Pasijieškajome rogutes, bet kaip su ratukais, taip ir su rogutėmis išvažiuoti pasirodė negalima. Bandėme nešti, bet ir-gi tas pats; kups-taj aukščiau kelių neleido su sunkumu eiti. Palikdamas draugus su kulkosvydžiu, liečiau budriems buti, pats nuėjau tolyn: ar toli balos galias ir pro kur galima arčiau išeiti? Snigo; kaip moliu drėbte drėbia; toli nebuvo galima matyti, nes drėbdavo sniegu į akys, jog ir nenorint turi užsimerkti. Gyvybės nei jokios nesutikau ir klaidžiojau po balas vienas. Nerandant išėjimo, rengiaus eiti atgal, bet pamatęs kuopos pasiuntinius sustojau. Jie atėję pasakojo, jog krumuose, prie sodžiaus išsislapčiusi kuopa, guli, o mums del neįėjimo vietos, įsakytą grįžti į dvarėlį. Mes sugrįžome!

Pas Liepiškius pasigirdo mūsų patrankų šūviai. Kairėje pasigirdo tankus kulkosvydžių šaudymas. Tenai susitiko su priešu mūsų batalijono 4-toji kuopa, bet greit mušis pasibaigė. Kaip jie pasakoja, turėję juokingų ir linksmų susirėmimų.

Kuomet priešui liko išardytas gezezinkenis, jie nuvirto su garvežiu ir vienu vagonu, kuriame buvo keioliška vokiečių ir trys kulkosvydžiai.

Vienas kulkosvydis susidaužė, bet su kitais vokiečiai į girią bėgti. Musų gusarams atus juos vyties, vienas kulkosvydis, kuris buvo be vandens, norėjo gintis, bet iššaušus kelis sykius darėsi kltutis ir turėjo musiesiems tekti su dviem prie jo kulkosvydininkais - kareiviais; trečias savo laimei sutikęs važiuojant žmogų susėdo ir nulėkė, lyg bieso nešamas.

Toliau žygiuodami užėję į vieną sodžių ir užtikę kelis miegančius bermontininkus, kurie nors ir apsupti už krosnės manė, kolei musų rankinių granatų išgąsdinti, nepasidavė. Pirmieji musų šautuvų šūviai teko į laikrodį, kaban-tį ant sienos. Kitoje grįčioje užtikio jų ant vis-kų pasislėpusį karininką su žibančiais akiniais; jie bėgo lyg įduke. Viename sodžiuje musieji butų daug suėmė, apsupdami, bet šičia jiems patarnavo viena mergaitė išgama, jų mylimoji, šių laikų "Raseinių Magdė."

Dvarelyje laukėme iki pietų. Gavome įsakymą pro Šiaulėnus važiuoti pirmyn, bet jau priešų nebuvo. Kelyje susitikome su keliais ir žengėme pirmyn!

Eidami negalėjome jų pavyti ir manėme juos rasti tik Šiauliuose, ėjome kupini upo ir linksmumo. Aš vis ėjau linkui savo namų ir jau žygiavau pažįstamomis vietomis. Naktį, lapkričio m. 22 d. pasiekėme Tauragės - Mintaujos plentą pas Padubisį ir perkirtome jį priešui. Mes apsinakvojome prie pat plento Padegliukuose. Šiauliai buvo tik už 18 verstų ir manėme tikrai, jog rytoje eisime jų imti. Man namon buvo tik 5 verstai. Linksmas darėsi ir širdis nori kazoką šokti.

Rytą laukėme įsakymo žygiuoti Šiauliams į užpakalį, kad padėjus kitiems pulkams bendromis įjėgomis paimti jį, bet vietoje šito: susirinkti į Padubisį ir eiti atgal į savo senias vietas. Pasidarė sunku ir pikta. Visi kareiviai pradėjo pykti ir nerimti; kame čia kaltė, kad negalima prieš vyti laukan ir baigti laimėjimą. Ėjome atgal neramiai, nenoriai ir bambėdami lyg ubagas kruopas pabėręs, tai ant Nisenio misijos, tai ant kitų ir kaltino daugumą. Toks juose upas buvo, jog tik reikėjo ištarti: "Vyrai pirmyn, Šiauliu imti!" kaip butų visi kuosmarkiausiai su įniršimu puolę ir niekas nebutų ant to antpuolio atlaikęs.

Žmonės klausiant, ko grįžtame, kitokio atsakymo neturėjome, kaip tik, jog santarvės misija liepusi.

Kuomet mes žygiavome laimingai, geriau sakant be mušio, tą valandą kitos musų dalis ties Radviliškiu smarkiausiai kovėsi net durtuvais mušdami ten stipriai laikantys priešą, bet musų jų durfūvas ir šūviai pasižymėjo parodydami, kad lietuviai ne šiaudinis ir moka milžiniškus darbus padaryti, permušdamas po savo kojomis daug galingesnį priešą - milžiną.

37. PASKUI ATSITRAUKIANČIO PRIEŠO.

Bet kiek palaukėme bermontininkų ir vokiečių išsikraustymo laukan, bet matyt nenoriai jie kraustėsi ir neskubėjo; plėšimai pasikartodavo.

Vieną gražų rytą vėl pasijudinome galutinai žygiuoti pirmyn. Kelias šlapias ir purvai, eiti buvo bauru. Maniau, jog vėl reikės eiti namų linkui, bet dabar žygiavome ant parubežio.

Gruodžio m. 10 d. įėjome į Kelmę.

Gate, pro kurią įėjome, buvo papuošta tautinėmis vėliavomis; žmonės pasitiko musų kariuomenę su duona ir druska ir k. Matyt laukė ir jau šventimieji jiems įkyrėjo. Po musų įėjo traukdami nuo Šiaulių 1 pėst. pulkas ir pilna Kelmė prisipildė Lietuvos kariuomenės. Nustebo ir beupiai kelmiečiai, pamatę tiek Lietuvos kariuomenės. Ne iš vieno girdėjo sebtianties, girdi, dabar pripažįstame, kad Lietuva gyvuoja: va, žiūrėk, kiek patrankų, kulkosvydžių veža, o kareiviai visi kaip gerai aprenkti; matyt, kad dabar jiegos turima, nes sulig šiol manėme, kad nieko musų kariuomenės nesama, tik keli. Įspudžio į gyventojus darė ir žmonės džiaugėsi, tik ydeliai kas-žinko bailiai stebėjosi ir suslapstę valgomus daiktus, per ką žmonėse kylo nepasitenkinimas. Iš šalies girdėjau sodiečio balsą, kad vokiečiams užėjus visko buvo, o tik įėjus musų kariuomenei viską valgomą suslapstė, kad negautų pirkti; neka, šneka, kad lietuviai turtin-gi, viską jiems duoda santarvininkai ir... pakartodavo savo paprastąjį keiksmą.

Vakare įėjus musų kariuomenei į miestą ir apsinakvojus vienuose tuščiuose namuose, kuriuose pirmiau stovėjo vokiečiai, užkurus krosnij, sprogo kas-žinkas krosnyje ir uždegė namus, nuo kurio sudega du namai. Čia, matyt, darbas ištvirkusių vokiečių, kurie tyčia tą pataisė, palikdamo užslėptą sprogstamą medžiagą.

Nuo Kelmės žygiuodami, ant plento radome sudegusį sunkųjį vokiečių automobilį. Vokiečiams važiuojant ir sustojus ant kelio, nebegalėdami pavažiuoti, uždegė jį rankine granata. Kiek toliau nuo šios vietos, vietos partizanų pastangomis, liko pašautas vokiečių aeroplanas, kurį taip-pat sudegino. Matyt, jog nemažai veikė ir partizanai.

(Daugiau bus).

"LIETUVOS RESPUBLIKOS RĖMĖJAI"

Am. Liet. Veikėjų Konferencijos išrinktoji Statuto Komisija (kun. Jakaitis, Česnulis, Šimutis, Vitaitis ir Račkauskas), drauge su Liet. atstovu p. V. Carneckiu ir Atstovybės sekretorium p. M. Viniku gruodžio 14 d. turėjo savo posėdį ir tarėsi del statuto. Prieita prie to, kad techninę statuto dalį atliks Atstovybės raštinė. Komisija tik susitarė del bendrų principalių klausimų.

Kaip sužinojau iš vieno tos komisijos nario, principaliai klausimai liko sekančiais išrišti:

1. VARDAS. Po ilgų ginčų sutikta priimti vardą Lietuvos Respublikos Rėmėjai. Del vardo buvo ginčų per dvi valandas. Visokių buvo sumanymų. Kun. Jakaitis ypatingai nenorėjo, kad naujame varde butų žodžiai "pilietis" arba "sąjunga."

2.—BENDRO SROVIŲ ATSTOVAVIMO PRINCIPAS. Čia be ginčų buvo priimtas V. K. Račkausko pasiūlymas, kad Centro Valdyboje srovės turi būti lygiai atstovaujamos. Sutikta —po 3 atstovus nuo srovės. Srovės atstovybė centro valdyboje turi tiktai vieną balsą. Visi nutarimai tur būti priimami vienbalsiai, — kitaip jie nėra vykinyami.

3.—SĄRYŠIS SU ATSTOVYBE. Atstovas yra garbės pirmininkas Centro Valdyboje. Nutarimai, kurie liečia Lietuvos politinį veikimą Amerikoje, gali būti atstovo užvetuoti.

4.—SROVIŲ VIETOS CENTRO VALDYBOJE. — Centro Valdyboje skiriamos vietos: pirmininkas, išdininkas, du sekretoriai ir du vice-pirmininkai. Pirmininkas renkama iš vienos sro-

vės, išdininkas iš kitos; vice-pirmininkai ir sekretoriai — ir-gi po vieną iš srovės. Šis pasiūlymas ir-gi buvo V. K. Račkausko ir liko priimtas.

5.—NUMATOMOS SROVĖS: dabar numatoma dvi srovės, turinčios savo centrus ir veikiančios valstybinį darbą, butent: vidurinė srovė, turinti A. L. T. Sandarą ir katalikų srovė, turinti A. L. R. K. Federaciją. Jei Socialistų srovė dėsīs prie šio centro ir turės savo narių organizaciją, — ji turės tas pačias teises. Tuokart, žinoma, prisieitų mainyti vietų Centro Valdyboje paskirstymą.

6.—KAIP DARBAS BUS PRADETAS CENTRE? Pradžia darbo numatoma šitokioje tvarkoje: A) Atstovybė, pagaminiusi statutą, išsiuntinėja jo kopijas sekančiais: dabartinei statuto Komisijai, Federacijai Sandarai, Piliečių Sąjungos Centro Valdybai ir Bonų Komitetui. B) Atstovas paskiria dieną susirinkimui, į kurį turi ateiti: ta pati statuto Komisija; pilnai jau įgaluoti Sandaros ir Federacijos atstovai naujai organizacijai (po 3), Piliečių Sąjungos Centro Valdyba ir Bonų Komitetas; C) Tame susirinkime apsvartoma grįžęs iš srovių centrų Statuto projektas, padaroma galutinios pataisos ir priimama Statutas. D) Po to Sandaros ir Federacijos atstovai, sudarydami Liet. Resp. Rėmėjų Centro Valdybą, paskelbia veikimo pradžią.

7.—KAIP DARBAS BUS PRADETAS VIETOSE? Tuoj po paskelbimo Statuto, Centro Valdybos paskirtu laiku kolonijose įvyksta šitoki tvarka: A)

ten kur yra Piliečių Sąjungos Skyriai ir Paskolos Stotys, jie išrenka po 7 žmones, ir tie 14 žmonių, susirinkę, išrenka iš savo tarpo 7-nių asmenų Liet. Res-

publikos Rėmėjų Skyriaus Valdybą. Tokiai valdybai ir pavedama Piliečių Sąjungos ir Paskolos Stotijų darbas, pareigos ir teises. B) Vietose, kur yra tiktai vienas kurs nors skyrius (Pil. Są-gos, ar Pask. St.), tai ten jie savo valdybą renka tokiu pat budu, kokių išrinko originaliai, savo organizavimos pradžioje: ar masiniame susirinkime, ar draugijų atstovų konferencijoje. C) Ten, kur nėra dar nei vienos nei kitos organizacijos, 7 piliečiai, įsirašę į Liet. Resp. Rėmėjų, gauna teisės organizuoti Skyrių, vesti registraciją, rinkti mokesčių ir t. t.

"Prie Skyrių Valdybos patartina rinkti Komitetą, sudaryti iš vietos draugijų atstovų; tokių Komitetų nariai turėtų patariamąjį balsą. Nariai turi būti ir Liet. Resp. Rėmėjais.

Tai tokiais maž-daug, principais susitarta Statuto Komisijoje. Ar taip paruoštąjį Statutą priims mūsų organizacijos — tai klausimas. Mums atrodo, kad turėtų priimti, nes kitokiais pamatais nebutų galima prie bendro darbo prieiti.

Klausime fondo paskirstymo buvo ilgų diskusijų. Sandariečiai (Račkauskas, Vitaitis ir V. K. Račkauskas) išrodinėjo, kad iš narių registracijos įplaukos 75% reikia skirti Lietuvos Respublikos reikalams, o 25% palikti Amerikoje, — politinei valstybės propagandai, organizacijos ekspensams ir t. t. Su tuo nesutiko kiti. Buvo pasiulyta dar ir toki pamaina: gale metų iš liekančio L. R. R. fondo rezervo, palikti 10% Amerikoje darbai, o kitus visus perduoti Lietuvai. Neperėjo ir šis pasiūlymas. Pagaliau, priimta šitoki išėitis: visi pinigai eina Lietuvos Respublikos išdūi, bet organizacijos ekspens-

(Seka ant 7 pusl.)

MARCAS BAUKAS.

VARGUOLIAI.

I.

Ir tas, ką žmones loja,
Ir tas, ką gatves šluoja,
Ir tas, ką milijonus kiloja—
Visi guodžiasi vargais savais.
Vot, kad buta, tai buta laikais senais,
Laikais, kada žmogus slankiojo miškais;
Dabar nebėra to,
Truksta ramybės, truksta visko
Ir kapai laukti nenoris kaž-ko!

II.

Valkata gatvėje šaipus daro;
O ryto iš bado gal pastips.
Kas jam daros? Nesenai jis pargrįžo iš karo
Alkanas ir nuogas.
Ir kaip tik jis miestą inėjo,
Tuojau murai ir gatvės ėmė jam kuždėti:
—Tavo žmogų kaž-kas pavogė, vaikine!
—Ar tau nebaisu?
Ir jis gatvėje šaipus daro!

III.

Motina kudikį paėmus žiūr' į jo veidą:
—Koks gyvenimas tavo bus?—
Saldus ar kartus,
Vargė mano?
Vaikas močios širdies nenumano,
Tatai spardosi ir "a-ve, a-ve" linksmus.
Motina gi amžius bridus vargus
Liušta ant nekalto veido ir vėl:
—Ką gi žmogus žinai,—
Vargų milonai
Ant laimės kiekvienos...
Ir vėl viltis sužimba po ašaras močios...

IV.

Purvuose gatvės parkrito žmogus.
—Kas yra vargšė mano?
—Nuneškite duonos mano žmonai ir vai-
Vargšai, jie miršta iš bado. [kams,—
Širdinga senė plutą suradus
Nubėgo pas mirusio šeimyną.
Bet ir ją mirusią rado!
Vargė, žmonės miršta iš bado!

V.

Mano vargai! kur jie dingo?
Pergyvenau juk aš jų.
Ir tas džiaugsmas! Kur jis dingo—
Tų audringų valandų?

Rytas aušo — aš kelionę pradėjau.
Saulė laidžias ir aš ją baigiau.
Ir dabar, kada pasauliui sudiev sakau,
Tuščią kelią už svęs tergiu.

Skausmai, kensmas, sapnai
Ir audringi vakarai
Ir visas gyvenimas toksai
Kur jis dingo gi dabar?

ŽEMAITĖ.

Tėvynė vedkia... viskas liudi,—
Jos žemė, žmonės, ir gamta...

Ištarus paskutinį žodį,

žemaitė silsis... užkasta...

Karštai mylėjo ji tą žemę,

Ir dirbo, kiek galėjo, jai:

Tos dulkės ją dabar apsėmė,

It tamsų myrio geduliai...

Atklus darbą, ji tenai,

Kapuos, silsis amžinai...

Ji, paprasta sodžiaus kaimietė,

Auklėjo daile tarp minių;

Liaudies mintis dabino, švietė,

Ir iš svajonių mezginių,

Ji tvėrė protui tikrą pent,—

Galvino sąjausmus kitų;

Ir ugnį leduose kureno,

Ir rodė aušrą, iš rytų

Šalies, su vilties spinduliais,

Bekylant žvaigždynų keliais...

Dabar jos plunksna jau nerašo;

Neteko tų gražių minčių,

Kurios, iš vieno antro lašo

Juodylo, taip iš netičių,

Plėtojos, augo, sklaidė, pynė,

Tarp pilk'sermėgių ir žinių,

Visoj padangėj mus Tėvynės...

Kiek daug spalvuotų audinių

Priaudė ji... Užgeso ta jautri širdis,—

Ir plunksna vien tiktai rudi...

"Žemaitė mirė," sako vėjai,

Atnešdami skaudžias žinias...

Bet jos darbams, ir tai idėjai

Ką ji pasėjo į minias

Žmonių, mirties nebus,

Nei laikas vertę sunaikins;—

Nauji diegai išskleis lapus

Ir žiedus; juos gi skins

Jaunimas ateties laikuos,—

Ir didį kapą vainikuos...

XII-14-'21

Nadas Rastenis.

OPERA

XII.

FRA DIAVOLO.

"Fra Diavolo" operos kompozitoriumi yra Auber'as (Ober'as). Pilnas jojo vardas: Danielius - Francois - Esprit Auber'as. Auber'as gimė sausio 29 d., 1782 m., Caen'e (Kaene), Normandijoje. Mirė gegužės naktį, 12 ir 13 dieną, 1871 m., Paris'e. Auber'as buvo iš dailininkų šeimos; jo senelis buvo karaliaus tapytojas, "Peintre du roi", tėvas jo buvo muzikas, piešėjas ir dainininkas ir-gi buvo prie Francijos karaliaus "Officier des chasses." Apsireiškė D. F. E. Auber'o muzikališkai-kompozitoriškas talentas labai anksti; vienuoliktų metų budamas jau jis rašė romansus ir balladas. Iš pirmutinių jo romansų — žymiausias "Bonjour." Auber'o tėvas norėjo, kad jo sunus užsiimtų pramonės dalykais ir jį buvo išsiuntęs Londonan lavinties komercijoje, bet, kaip sakoma, jame buvo daugiau "artista," negu "pirklio" ir grįžo prie muzikos.

Auber'as parašė virš 40 įvairių operų. Užsiliko statyboje iki šių dienų, tai šios: "Le macon" (Vadina paprastai "Akmenkaldis ir Saltkalvis"), "La muette de Portici" ("Nebilė iš Portiči"), "Fra Diavolo" ("Velnio Pabolis"), taipgi keletas kitų.

Po Kerubini, tai Auberis apie 1842 m. pasiliko direktorium Paris'o koservatorijos ir gyveno veiktis laiką Paris'e, net ir laike apgulymo Paris'o vokiečiais 1871 m. — jis ten ant vietos pasiliko.

Auber'as stoji eilėn tų kompozitorių, kurie yra kūrėjais francuzų tautinės muzikos ir jo kuriniai, tai lyg kad tarp tvarinų Rossini ir Meyerbero — užima lyg vidurį. Pas Auberą melodijos gyvos ir lankščios, aiškios ir ritmas ir-gi aiškus. Harmonizacija ir-gi nepaiktina; jis yra klasiškas ir turėjo univertalius gabumus, nes rašė įvairias operas lyriškas ir komiškas ir visos geros, tik nevisai ima visumos skonis, tik statomas iki dar tikta kelios jo operos ir tai daugiausiai francuose. Auber'as orkestravo savo veikalus gražiai ir įdomiai ir, rodos, kad kartais jo orkestrros instrumentai nori ką-tai pasakyti.

Fra Diavolo.

Trijų veiksmų komiška opera. Libretto parašė Seribe. Pirmu kartu buvo statyta Paris'e, 1830 m.

Vieta veikmei: Terracina, Italija. Laikas XIX š.

Aktas pirmas. Viešbutis Romos dragunai, rengiasi žygin prieš "razbaininkus" ir prieš jų vadą; pramintą "Velnio Pabolis" — Fra Diavolo. Kazys Lorenzo su savo buriu linksminasi; jis, Karys, įsimylėjęs į viešbučio, argu karčemos savininko dukterį, Zerliną, bet jos tėvas nori ją išleisti už turtingo ukininko, bet ne už Lorenzo. Atsibaloja taipgi porėlė anglų su išsikėdėnusiais jausmais — senas

lordas Alcash'as ir jo jauna pačiutė Lady Alcash. Jie esą "aprabavoti" razbaininku. Dragunai sujunda ir lekia strikini gaudyti razbaininkus, tuo laiku, pavydus lordas, daro "scenas" savo pačiutei, kodėl apie ją sukėsi visą kelią nuo Ueapolo markizas — San - Marko? Kaip tik apie markizą sumini, čia jis tuč-tuojau ir ateina ir gražiai ir mandagiai nusilenkia jiems. Tai-gi čia ne markizas, kaip pasirodo iš jo sudainuoto romano Zerlinai ir pasikalbėjimo su dviem banditais, Giankomo ir Beppo, bet pats Fra Diavolo. Nors jis Zerlinai dainuoja meiliškus romansus, bet jis nesiveržia prie josio meilės, tik prie tų bankinių bilietų, kurie jos rubuose slapta užsiuti. Nenaudai Fra Diavolo sugrįžta dragunai, kurie išblaškė jojo gauja ir atėmė brangumynus, prigulinius apgriebtai anglų porelei. Lorenzo, karys, atsisako nuo dovanų, už tokį žygi ir Pamela, t. y. lordas Alcash dovanuoja Zerlinai dešimtį tukstančių lirų. Dar jau ir Zerlinos tėvas, Matteo, nieko priešingo neturi apsisivedimui dukters su Lorenzo.

Aktas antras. Zerlinos miegamasis kambarys, — iš vienos pusės — įėjimas anųlų kambarin, o iš antros tamsi punia. Per langą plenda "markizas" ir sudainuodamas barkarolę duoda ženklą Giakomui ir Beppo; bet čia užgirsta Zerlinos žingsnius ir visi tris slepiasi tamsion. Zerlina galvoja apie savo busimą laimę po apšvedimui ir, dideliu tų trijų vyrų pasigerėjimui, nusirėdo ir gula lovon ir užmiega. Tė bandytai jau veik visai buvo prisirengę įeiti anglų kambaryn, kaip netikėtus bel-dėsis juos vėl sutrukdė ir vėl juos priverčia pasislėpti punioje. Baladojasi tai Lorenzo, nes jis gavo žinių, kad Fra Diavolo yra Terračinė. Bildėsi užgirdo anglai — ateina ir tie. Punioje ir-gi kas-tai susibaloja. Eina ten susidomėjęs Lorenzo ir duryse susitinka su "markizu." Kodėl jis čia? A! tai jis atėjo meiliškam susitikimui! Su kuo? "Markizas" pakuštoms Lorenzui sako ausin: "Su Zerlina" o lordui pakuštoms ausin sako, kad "su lady" — "Dora," žinoma, nepakenčia tolos "nedorybės" ir kelia skandalą, ir nedorybė triumfuoja.

Aktas trečias. Kalnuose. Fra Diavolo jau savo banditiškuose rubuose, atsimindamas savo pasėkingus žygius, gėrėjosi savo garbe ir galybe. Fra Diavolo parašo banditams raštelį kurį įdėda dublion — medžio išpuvima, daubon: kaip kaimiečiai nueis bažnyčion, tai anglus turi banditą pasigriebti kaimiečiai ir dragunai ateina melstų, nes tai šventadienys Giakomo ir Beppo perskaito savo viršininko korčiukę. Lorenzo jau nenori "nusi-dėjusios" Zerlinos ir jina išteikau už turtingo ukininko, kuris vaišina visus, net ir banditus. Banditai "išsiutina" daugiau regu reikia ir pradeda dainuoti nuklaustą dainelę Zerzinos, — jie ją girdėjo, kuomet buvo pasislėpę punioje. Zerlina apie tai pasako Lorenzui ir tasai banditus areštuoja, perskaito pas

jos raštą ir surengia Fra Diavolui spastus. Beppo pastatytas kaip ir ant sargybos, bet prieš jį nugręžti du šautuvai ir jis tuomi priverstas sakyti Fra Diavolur, kad "čia viskas tvarkoje" Fra Diavolo ateina ir pagaliaus, negalėdamas pabėgti, metasi žemyn nuo uolos ir nusižudo.

MIKAS PETRAUSKAS.

LAUKIAMI SVEČIAI ATVAŽIAVO.

Šiuomis dienomis atvažiauo iš Lietuvos pas savo gimines sekandios ypatos: Petronelė Atkočaitė, iš Melagiškių kaimo, valščiaus Batakų, pas Nikodėmą Kauriną, 782½ 8-th St., So. Boston, Mass., Aleksandrą Čiapliką iš Samuniškių, nuo Merkinės, pas P. Čiapliką, 357 Broadway, So. Boston, Mass., Marijoną Goskunaitė, iš žemalės miestelio, valšč. Tirkšliai, pas F. Lignicką, 273 School St., Stoughton, Mass., Ona Aitutenė su sunum Leonu ir duktr. Jieva, iš Alsininkų k., valšč. Jėzno, pas M. Aituti, St. Elizabeth Hospital, Brighton, Mass., Katrina Senukevičienė, nuo Punsko, pas Joną Račauską, 168 Bolton St., So. Boston, Mass, Stanislava Štasy ir Jonas Pijaulokiai, iš kaimo Žadeikiai, valšč. Andrėjova, pas C. Norkų, 254 Beach St., LaPorte, Ind., Jieva Ališauskiūtė, Mergutakių kaimo, Punsko valščiaus, pas seserį Burdu-lienę, į So. Boston, Mass., Elena Čeplikiūtė, Masališkių kaimo, nuo Merkinės, pas seserį Šukienę, 100 G St., So. Boston, Mass. Visi atvažiauo per Baltic States Finance Corp., 357 Broadway, S. Boston, Mass.

Specialis Reporteris.

Skaitykite ir Platinkite

TEVYNES GYNEJŲ SAULIŲ LAIKRAŠTĮ "TRIMITA."

"TRIMITA" leidžia Lietuvos Šaulių Sąjunga, kuriai rupi ne bet kurių atskirų partijų ar luomų reikalai, bet Lietuvos Laisvės ir Nepriklausomybės gynimas ir demokratino jos surėdymo tobulinimas ir stiprinimas. "TRIMITAS" teikia daug žinių iš Lietuvos, pasaulio gyvenimo. Jame aiškiai ir vaizdžiai nušviečiama Lietuvos vidaus ir tarptautinė padėtis. "TRIMITAS" deda eilėraščių, apsakėlių, vaizdelių iš šaulių kovų už nepriklausomybę, politinių ir mokslinių straipsnių ir šiaip daug gražių pasiskaitymų.

"TRIMITAS" eina kartą į savaitę, 32 puslapių knygelėmis. Jo kaina Amerikoje: metams 4 doleriai; atskiras numeris 10 centų. Lietuvoje: metams — 96 auksinai; atskiras numeris 2 auksinai.

"TRIMITO" ADMINISTRACIJAI, Kaunas, Laisvės Alėja Nr. 26.

BIZNIERIAI GARSINKITES "SANDAROJE."

LAIVAKORTĖS VĖL ATPIGO
 1 Hamburgą \$103.50
 1 Bremeną \$110.00
 1 Liepoją \$110.00
 1 Piliavą - Karaliaučiu \$106.50
 War Tax \$5.00
 Pinigų Siuntimas Kalėdoms žemiausiu dienos kursu.
 Pinigus Lietuvoje gauna laike 25—30 dienų.
 P. MIKOLAINIS,
 53 Hudson Ave.,
 Brooklyn, New York.

\$30.00 Dykai.

Apaukuotas laikrodėlis ant 21 akmenų ir lensiugėlis det motėrų ir vyrų. Norėdami supažindinti su mūsų tavoru, mes išdėlijsime 500 tų geriausių laikrodėlių dykai. Del daugiau informacijų ir del katalogo, prisiųskite už 12c. stempų į

PEARL TRADING CO.,

Box 123, 189 Pearl St.,
 New York, N. Y.

"LIETUVOS UKININKAS"

Savaitinis laikraštis, 2-egz. už \$2.50.

Vienas giminei Lietuvoje, 1 tas pačiam Amerikoje. Visi užsi-rašanti gauna "Lietuvos Ukini-ninko Didį Kalendorių 1922 m. dovanų. Pinigus ir adresus siųskite įgaliotiniui,

P. MIKOLAINIS,

53 Hudson Ave., Brooklyn, N. Y.

Baltic States Bank

KAPITALAS IR SURPLUSAS \$270,000.00.

4%

BALTIC STATES BANKS MOKA 4 NUOŠIMČIUS UZ DEPOZITUS. NUOŠIMČIAI PRISKAITOMI PRIE SUMOS KAS MĖNUO.

DABAR PATOGUS LAIKAS PASIDĖTI PINIGUS BALTIC STATES BANKE. GALITE PERKELTI JUOS IS KITUR: ATSIŪSKITE MUMS SAVO DEPOZITO KNYGUTE, O MES ISKOLEKTUOSIME IR SAVO KNYGUTE PRISIŪSIME.

SIUNCIAME PINIGUS PERLAIDOMIS IR KABLEGRAMAIS GREITAI, PIGIAI IR SU PILNIAUSIA GARANTIJA.

PARDUODAME LAIVAKORTES Į LIETUVĄ IR IS LIETUVOS.

VISI YRA UZGANĖDINTI, KAS SU SAVO REIKALAIS KREIPIAS Į

BALTIC STATES BANK

294 EIGHTH AVE., NEW YORK, N. Y.

NAUJOS KNYGOS!

Sulaukus žiemos vakarus, jos praleidžiame kiekvienas savo namuose, o kad brangų laiką neleisti uždyką, ir kad jį sunaudoti geriems tikslams, tai patariame sandariečiams ir skaitytojams įsigyti šias naujas knygas:

LYTIES MOKSLAS

Milžiniška knyga, 400 puslapių su daugybe paveikslų, kuri yra brangių turtu kiekvienai šeimynai, tvirtuose skurose aparuose \$7.00.

KITAS KARAS

Ką-tik iš spaudos, T. M. D. leidinys, labai naudinga visiems perskaityti 142 puslapių. Kaina 75c.

Tad pasiskubinkite jas įsigyti, nes greitai jų gali pritrukti. Su užsakymais siųskite ir pinigus:

"SANDARA,"

327 E Street, So. Boston, Mass.

Žiemos Vakarams

Sulaukus šaltos žiemos vakarus kiekvienas juos praleidžia namuose. Tad, kad nepraleisti juos veltui, ir kad įsigyti dvasinio peno, patartina perskaityti šias knygas:

ZMOGAUS PAREIGOS, didelė knyga iš 245 puslapių, kurioje nurodoma, kaip reikia žmogui gyventi. Kaina \$1.00

SVETIMOJŲ PADANGĖJŲ PA-SAULIO VERPETUOSE. Eilių knyga, didelio formato, 200 puslapių, kurioje telpa daug linksmų dainelių. Kaina \$2.00

"AIDU - AIDUŽIAI", ką-tik gavoime iš Kauno, Fausto Kiršos, žy-maus poeto eilių knyga, virš 100 eilių, 111 puslapių. Kaina 25c.

VISAS SVIETAS: žemė, kalnai, vanduo, upės, žmonės, miestai; kiekvienam naudinga knygutė. Kaina 20c.

DANGAUS AUKŠTUMAS IR ZMOGAUS SENUMAS. Labai žingėdi knygutė, su daug paveikslų ir eilėmis "Anykščių Silelis". 150 puslapių. Kaina 20c.

ANDERSONO PASAKOS. Puiki pasakėlių knygelė su paveikslais, labai naudinga priaugančiam jaunimui. Kaina 30c.

TRACHOMA. Nurodoma, kaip sergėti akis, ką visiems reikia žinoti. Kaina 15c.

LIETUVOS GASPADINĖ. Kiekvienai moteriai ar merginai reikia perskaityti. Kaina 10c.

Patariame kiekvienam sandariečiui arba "Sandaros" skaitytojui šias knygas įsigyti. Taipgi turime Lietuvos laikraščius, "Lietuvos Ukininką" ir kitu, kurie parsiduoda po 5c. Reikalaudami sykiu siųskite ir pinigus.

"SANDARA,"
 327 E Street, Boston 27, Mass.

Pamėginkite naują

Ruffles

Su užregistruotu vaizdženkliniu Sur. Valst. Patentu Biru.

Naujame mėlyname pakelyje.

Visos tvirtos, gemalus užmušančios ypatybės šiame vaiste idėtos, su priemaiša priimiamai žvelniaus kvėpalio.

Ruffles yra saoni paveikiantis pleiskanu pašalintojas — begaliniai puikus plauku sutaisytojas, kuris patiks kad ir gucinuosi ypatai.

Aptikose pasiduoda po 65c arba atsiskaite 75c., tad atsisiuome per paša tiesiog iš laboratorijos.

Būtinai reikalan-kite šitokio pakelio. Žiūrėkite, kad būtų INKARO vaizdženklis.

T. M. D. KUOPŲ IR NARIŲ DOME!!!

T. M. D. Ohio ir Michigan Valstijų Apskritys išleido labai naudingą aiškia filosofiška knygutę "EMOCIJOS ir JŲ KULTURA" 26 puslapių kaina 15 centų.

T. M. D. kuopoms, knygynams ir šiaip knygų pardavėjams nuleidžiama 50 nuosimtis. Todėl, T. M. D. kuopos tuojau reikalaukite ir platinkite apšvietą.

Reikalaudami siųskite ir pinigus. Adresuokite:

VL. MALINAUSKAS,
 2221 Hamilton Ave.,
 Cleveland, Ohio.

Dailės Mylėtojams!

Senai laukiamos komp. M. Petrausko 5-kių metų "Kanklės" jau atspausdintos, kurios galima gauti "Sandaros" Adm.

"KANKLIŲ" KAINA:
 Puikiai audeklo aparais \$5.00
 Tvirtais popiero aparais \$4.00

"KANKLIŲ" ITALPA TURINYS:

- 1) Aras; 2) Valia, Valužė; 3) Naujoji Gadyne; 4) Kripūtis-Šokis; 5) Dainius; 6) Rudens Lapai; 7) Daina be žodžių; 8) Jausk ir Mylek; 9) Klupakojis; 10) Suktinis-Šokis; 11) Nervikit pas kapą; 12) Vai Nerčia Laužo; 13) Vai ruta rutelė; 14) Kur tas šaltinėlis; 15) Prirodino seni žmonės; 16) Mielasirdystė - Duettas; 17) Spragily Dainelė - Duettas; 18) Pasaka; 19) Norkturnas; 20) Metai po Mentu; 21) Egilė, žalių Karalienė; 22) Leidžias Saulė; 23) Strazdelis; 24) Eišiu Mamei pasakysiu; 25) Valio Daigelė; 26) Atneša Diedas Kukuliu Viedra; 27) Kur Josi; 28) Sokis - Zaislas - Noru Miego; 29) Seno Diedelio; 30) Be Laimužės; 31) Geismai ir Svajonės; 32) Jurių Bangos; 33) Jaunoji Lietuva; 34) Pasakyk Lietuva, Mylimoji; 35) Dainuosiu, kad mirę Sukiltų; 36) Kalvis; 37) Kaitink Šviesi Saulute; 38) Adomo Vargai; 39) Nakties Rasa; 40) Girių Pauksteliai; 41) Skamba Kankliai ir Trimitai; 42) Šia Naktelė; 43) Bernužėlis Nes'valkiok; 44) Suktinis - Šokis; 45) Rudens Meliodija; 46) Vakaras; 47) Atėjo Žiemelė; 48) Dainiaus Testamentas; 49) Ilgu, Ilgu; 50) Man Skaudėjo Širdis; 51) Ant Kalno Karklai Siubavo; 52) Žalioji Lankoj; 53) Kikylis; 54) Laimingas, Didus; 55) Oi, Motute, Mai; 56) Kaip Skiedra ir Pluta Nemunu Plaukė; 57) Gersim, Broliai, Ulevosim; 58) Manequin'ų Šokis.

Tai yra vienas milžiniškas dailės leidinys, kokio iki šiol lietuviai dar nėra turėję. Kadangi tokio didelio leidinio išleidimas daug lėšavo, tokiu būdu sulyginsu su jo verte, visai mažas skaitlius likos atspausdinta, o parsiduoda labai sparciai ir tikimės, kad greitai laiku gali pritrukti.

Norinti įsigyti, pasiskubinkite, kol dar nevēlu.

Sykiu su užsakymu pinigus siųskite sekančiu antraštu:

"SANDARA,"
 327 E St., So. Boston, Mass.

DOVANA ŠVENTEMS

Geresnės Dovanos šventėms nėra, kaip

LIETUVOS ALBUMAS

436 puslapiai, 288 paveikslai su biograffijomis. Pasiskubinkite užsakyti sau ir savo draugams. Kaina \$5.00. Adresuokite:

KNYGYNAS ŠVIETEJAS,

GEN. P. O. BOX 517, NEW YORK, N. Y.

Lietuviai Amerikoje

SCRANTON, PA.

Ar Nėra Budo?

Ar-gi jau nėra jokio budo, kad nuo tų šmeižikų apsaugoti? Tai yra, nuo tų parazitų, ubagų kolektorių, kurie čia dabar atvažiuoja aukų rinkti ir mus keik-ti?

"Sandaros" No. 50, skaitom aprašymą apie "perlus", kokiais kun. Garmus mus, amerikiečius, apdovanojo, kalbėdamas So. Bostone ir kitose Naujos Anglijos valstijose. Bet nesigirkit jus, Naujos Anglijos lietuviai, kad tik jus tie "Dievo apaštalai" apdovanojo tais gražiais vardais! Nes ne jus vieni tokie laimingi esate ir mes Scrantone, Pa. gavome tos laimės girdėti, tuos pačius "perlus dieviško pasveikinimo," nes pereito mėnesio 13 dieną tas pats Garmus ir kun. Bumša kalbėjo Scrantone pobažnytinėje salėje ir abudu tuos pačius palaiminimus dalijo, kaip So. Bostone. Tik, mat, mes buvom už jus laimesnesni, nes mes net nuo dviejų gavom ir nesigiriam, o jus tik nuo vieno ir tiek gariatės. (Negražu jums tylėti ir tylėjimui pritari! Red.).

Šio mėnesio 18 dieną ir vėl turėjom naują Dievo "aviną", kun. Kasčiukas (ar kaip jo ten pavardė). Bet jau tas vėla su nauja kolektu. Tas nori lenkbernių šv. Kazimierą priklėti iš mirusių ir renka aukas tvėrimui šv. Kazimiero draugijai. Tas ir nesigailėjo "bedieviams" pipirų ir tas, kaip ir kiti, sako, kad tik katalikai piko bonus čia Amerikoje ir Lietuvoje, tik geri katalikai viską nuveikė ir t. p. Bet šitas vis-gi netiek "dieviškų perlų" paliko, kaip anie da. Aniems turbūt proto truksta, nes sveiku protu žmogus taip nekaltai, kaip kun. Garmus su kun. Bumša pas mus kalbėjo. Jau ir geriems parapijonams nepatiko, net kitą ir laukan turėjo išprašyti, nes ir parapijonai pradėjo murmėti.

Bet, gerbiami, juokai į šalį! Čia reikia jieskoti kelio, kad tuos šmeižikus kaip nors atskratyti. Aš mislinu, kad reikia kreiptis į Washingtoną imigracijos departamentą, ir reikalauti, kad šituos šmeižikus deportuotų taip, kaip kada kad padarė su tėvu Kazimieru. Ir aš tikiu, kad jei imigracijos departamentui paduotume išvertę jų kalbas, ir kad anie čia renka labdarystės aukas, o atskaitų ne išduoda (kas mūsų valdžios yra uždrausta), tai aš manau, kad mūsų valdžia tuos šlamštus ubagus greitai pašalintų iš šios šalies, nes jau ilgiau to kęsti negalima.

Fr. Živatas.

MONTELLO, MASS.

Kun. Garmus Prakalba.

Gruodžio 11 d., 1921 m., šv. Roko svetainėje kalbėjo iš Lietuvos atvažiuojantis kun. Garmus, kad parinkus aukų katalikiškam universitetui, kaip jis sakė. Žmonių buvo pilna svetainė. Prieš ateinant Garmui į svetainę, vienas parapijonas atsistojo pasireiškė, kad jau yra atvažiuojantis mums dideliai brangus svečias, kun. Garmus, tai, kad jam priguliničiai garbė atidavus, malonėsit atsistoti, kada jis įeis į svetainę. (Suprask čion kun. Švagždžio plenas, kad įtikrinus žmones, buk kun. Garmus yra labai svarbi ypata). Ir, žinoma, dar nespėjus kunigams išeiti iš klebonijos, jau visiems parapijonams suriko: ateina! tai visi parapijonai pašoko nuo sėdynių ir sustoję laukė ateinant to taip išgarsinto svečio. Kunigai įjė į svetainę pamatė, kad visi sustoję. Kunigai šipsosi: kun. Švag-

ždis pažiuro kun. Garmui į akis, duodamas suprasti, kaip jo parapijonai gerai disciplinuoti!

Kur švagždis atidarė prakalbą, išgirdamas kun. Garmui, kaip vieną gyviausių Lietuvos sunų, kuris išėjo su pirmutiniais Lietuvos kareiviais į tranšėjus ir miškus su kardu ginti Lietuvą nuo užpuolikų, ir kaip tokioms mums galės daug-ką pasakyti apie Lietuvos vargus, ir ko Lietuvai šiandien reikia. Atsistoja kun. Garmus ir pradeda aiškinti nuo pradžios pasaulinės karės iki Alytų Lietuvos organizavimo pirmutinės kariuomenės. Garmus, kaip kalbėtojas, but nieko, jei nevertotų taip per daug šlykščių žodžių, kaip tai: velniai, gyvatės, išplyšusiais klynais ir tam panašiai, kad net kartais karštos parapijonkos užsidengdavo akis iš gėdos, išgirdusios kunigėlio gėdiškų žodžių. Perdaug, matyt, Lietuvos kariuomenėje priprato keikti, tai to prisilaiko ir Amerikoje atvažiuojes. Pagal Garmus išvedimų išėina, kad Lietuvos kariuomenė susiorganizavo tik pasidėkavojant katalikams (t. y. klerikalams), ir tik iš katalikų kareivių, ir tik miškus ten laimėdavo, kur buvo vieni katalikų karininkai ir kareiviai, o laisvamaniai tai dirbo Lietuvos priešams, ir jei kartais ėjo į kariuomenę, tai tik delto, kad sudemoralizavus, ir kad ją sukėlus prieš Lietuvos valdžią. Bet su tokiais katalikai mokėdavo apsieiti: pagavę įkrėsdavo išilgai ir skersai ir metę į vežimą nuveždavo į paskirtą jiems vietą.

Toliau šnekėjo apie mokyklas, kad laisvamaniai nori paimti visas mokyklas ir neleisti kunigų eiti į mokyklą vaikučių mokyti tikėjimo. Jie vaikučius mokina darvinizmo, kad žmogų ne Dievas sutvėrė, bet kad žmogus iš katės, šunies ir beždžionės išsi-vystęs. Čion išpylė visą savo tulžį ant laisvai manančių žmonių. Sakė, kad laisvamaniai neišmoks mūsų priaugančios gentkartės dorai, nes jei laisvamany mokytojas lieps mokiniams nedaryti blogai, o mokyns paklausk, delko nedaryt blogai, tai koks laisvamany gali argumentą pastatyti mokiniams, kad ne-reikia blogai daryti? Žinoma, laisvamany pasakys, kad žmonės nenori, kad darytum blogai, bet mokyns sakys: ana Baltus, Morkus ištvirkė ir vagiai, o jie ir-gi žmonės, tai delko aš negaliu? Tai ir aš einu su jais, man ten geriau. Bet jei kataliki mokytojo paklaus, delko negalima daryti blogai, tai kataliki pasakys, kad taip Aukščiausias Sutvertojas nori ir taip turi būti, ir to užteks pasakymo mokiniui.

Taigi, sako, dėkitė aukas katalikiškoms mokykloms, kad laisvamanių neprivistų Lietuvoje, nes laisvamaniai, socialistai ir bolševikai, tai yra vienas ir tas pats velnias. Nors katalikai deda dideles pastangas, kad nuo jų psivalius, bet taip greitai negalima, taip kaip ukininkas, iškūlęs javus arpavoja po kelis sykius, bet dirsių vis dar buna. Vienok ateis laikas, kada mes perleisim per tankų sieta, o tada neliks jų nė vieno. Baigdamas ragino žmones, kad būtų drąsus su aukomis, kad netik po penkinę ar dešimtinę, bet kad ir Laisvės paskolos bonus aukuotų.

Čia kun. Švagždis pašoka ir paduoda Garmui boną, parodydamas, po kiek parapijonai turi aukuoti, jei nori, kad bedievių Lietuvoje nebūtų. Nu ir pasi-leido per žmones kolektoriai,

bet kunigėliai matydami, kad mažai kas duoda, patys pradėjo rinkti aukas. Priėjo prie žmogaus ir jei žmogus nenori duoti, tai Garmus suima už atlapų ir purto, kol žmogui nusibosta atsisakinėti ir neturint užtektinai drąsumo atsisakyti nuo aukos, atiduoda boną. Ir taip po kelis sykius eidamas per žmones darė ir rėkė: kas daugiau bonų! kas daugiau! Bet Garmus patėmijo, kad iš moterų galima gauti daugiau aukų, nē kaip iš vyrų, tai jis daugiausia jas ir purtė už atlapų suėmęs.

Sandarietis.

RUMFORD, ME.

Šv. Roko Dr-tės Apšvietos Rateljis parengė draugišką vakarėlį su užkandžiais šv. Roko Dr-tės svetainėje gruodžio 11 d., nedėlios vakare. Susirinko pusė-tausias burelis jaunimo ir keletas svečių, kurie vis linksmi žaidė lietuviškus žaismus, turėjo ir vieną muzikantą. Per vakariene buvo karštų prakalbėlių iš pačių narių ir iš svečių; visi linkėjo tam Rateljui, kad suktyti be-perstojo dailės srityje. Su lietuviškais dainelėmis taipgi neužmiršta. Labai gražiai padainavo solo M. Veliušiu. Viskas gražiai nusikė, už ką visas kreditas priklauso mūsų merginoms: nors jos visos čia augusios, bet su lietuviais visada veikia. Kas kita yra su vaikinais čia augusiais, jie su lietuviais neieina, išskyrus kelis. Ar ne sarmata jums, vaikinai, pasilikti nuo merginų? Kviečė jus visus prisirašyti prie minėto Rateljio ir stoti į pagelbą mums veikti.

Gruodžio 13 d. išvažiuo J. Kaulaičia ir J. Mockus į apie-linkę parinkti aukų Rumfordo streikieriams. Streikas yra 9-tas mėnesis. Darbininkų kišėniai išsisėmė per tiek laiko, jeigu negaus pašelpos, turės pasiduoti darbdaviui. Neatsisakyt kit parentai mus toje kovoje su išnaudotojais. Minėti delegatai yra lietuvių vienbalsiai išrinkti ir paliudyjimus turi iš vietinės unijos.

Kai-kurie "Laisvės" korespondentai prirašo visokių nesąmonių ant jiems nepatinkamų ypatų, pavyzdžiui ant J. Kaulaičiaus visokias agitacijas darė ir šnipu vadino, bet tas viskas jų nepamuotas šmeižais. Matysim, ką daabr pasakys laisviečiai? ar ir vėl eis prieš Rumford'o lietuvių visuomenės norą? Pasirodykit su teisybe arba atsiimkit visus šmeižtus.

Garzdžiškis.

WILKES BARRE, PA.

Biaurus Vyčio Pasielgimas.

Wilkes Barre yra didelė lietuvių kolonija ir buvo visokių atsitikimų, bet nebuvo tokio atsitikimo, kokį padarė vienas vyčius, kad net rodosi nemalonu nē į laikraštį tapinti.

Lapkr. 29-tą dieną, 1921, Juozas Kamarauskas 26 met. amž., gyvendamas po No. 201 So. Empire St., W. B. parsivedė pas save į namus 6 metų amžiaus vaiką. Vaikas yra Jenčių, gyvena 452 South Street, ir biuriari pasielgdamas su vaiku sudraskė vaikui vidurius. Ant rytojaus viakas labai sirgo. Vaikas buvo įgaidintas, kad nesakytų, bet gydytojas privertė pasakyti: vaikas pasakė, kad Juozas Kamarauskas man taip padarė ir liepė niekam nesakyti "ba jei aš pasakysiu, tai mane užmuš." Gydytojas liepė kuogreičiausia vaiką vežti į ligonbutį. Lapkr. 30-tą d. vaiką nuvežė į miesto ligonbutį ir darė dvi operacijas. Nežinia, ar vaikas išliks gyvas. Policijai davė žinią, kad suimty Juozą Kamarauską. Lapkr. 30-tą d. vakare policija atvažiuo porą sykių, bet jo nerado ir po šiai dienai J. Kamarauskas nesugrįžo namo.

Bet gruodžio 11 d. "Sunday Independent" (Wilkes Barre laikraštis) praneša, kad J. Kamarauskas pagautas New York'e ir uždarytas Governors Island ir bus pargabentas į Wilkes Barre. Ir pargabeno p. Kamarauską gruodžio 12 d. Dabartės uždarytas Luzernės pavieto kalėjime. Kada teismas bus, negaliu pasakyti.

J. Kamarauskas priklausė prie šv. Traicės parapijos ir prie kitų bažnytinių jaunimo draugijų, buvo vyčių chore geriausias dainininkas ir buvo aktorius, žodžiu sakant, vyčių choras pratrotino gerą dainininką. Maineris.

NORWOOD, MASS.

Mažmožiai.

Tulas pliuškis, pasirašęs A. P. P., per savo organą "Laisvutė" klausia, kur dinga Norwoodo tautininkai. Sakyčiau, kad su tautininkais nėra jokios bėdos, nes jie kaip buvo, taip ir tėbyra, tiktai laimingas tasai A. P. P., kad ko nekenčia, to ir nemato. Bet kurgi jau dingo taip augštai lėkė Norwoodo komunistai? Bene tai bus nulėkė į Afriką sukonfiskuoti garilų nuosavybę. Duočiau pinigą ir peilį tam, kuris prisipažintų esąs komunistas, o tautininku tai kur tik pasisuksi, čia atrasi — mat jų visur pilna.

Ar žinote, kas pas mus reikia daryti, jeigu nori įsigyti vardą "susipratęsio darbininko"? Ugi kaip tiktai svetainėje uždaiuos Lietuvos himną ir kuomet visa publika sustos, tai tu sėdėk, tai tas reiškia "darbininkų susipratimą." Tik kaip tai gaila, kad tokių "susipratusių" pas mus yra tiktai 4 ar 5, o darbininkų bus apie 1000. Tai matote, kokis pas mus "susipratimas". Delto turbūt tik ir nukapojamos darbininkų algos, kad lietuvių simbolai neignoruojami.

Čia nuo seniai lavinasi L. L. R. Choras, bet pastaruoju laiku taip išsilavino, kad net ir vištos balsais karkinama. Ištolo klausant išrodo, kad ten kur ant pagrindų žydas vištą smaugia. Ypatingai taip puikiai sudainuota parengime Rusijos sušelpimui. Na, kaip del Rusijos, lai buna gerai kad ir taip strošniai sudainuota. Tiktai jau lietuvių tautai dainuojant reikėtų bent kiek pasidabinti. Lietuvis.

Kas Mus Verčia Buti Organizuotais.

Šimtą metų suviršum Lietuva kentė despotišką Rusijos politinę vergiją. Šimtmecius kentėjo išsižadėjusių savo tautos dvarininkų ekonominių jautų. Šimtmeciais kovojo prieš rusifikaciją, ir polonizacijos nuodus, šovinistų dvarponių skleidžiamus. Lietuva pergyveno karo metų baisenybes, bet jinai nežuvo, lietuvių tauta sujungusi visas bendras pajiegas, iškėlė Lietuvos nepriklausomybės vėliavą, tvirtai ją laiko ir niekam pigiai jos neatiduos.

Lietuvos žmonės jau parodė visam pasauliui, kad jie brangi-na savo laisvę, moka ginti savo nepriklausomybę, ir už ją mir-ti sunkioje kovoje. Lietuvių tautos teisę prie nepriklausomybės, parentą istorija ir ekonomijos pamatais, jau pripažino didieji mus, kaimynai: vokiečiai, rusai ir visa eilė kitų Europos valstybių, ir net kaip-kurios valstybės Pietinės Amerikos pripažino Lietuvą de jure. Bet mūsų kaimynė Lenkija nori dar mūsų kraujo, tyko ant mūsų su tikslu užgrobti mūsų kraštą. Lenkų diplomatai daro visokias klastas užsienyje, idant tik daugiau suradus sau pritarėjų užgrobimo Lietuvos. Lenkija nori prijungti Lietuvą prie Varša-

vos, idant būtų galima uždėti ant lietuvių valstiečių Lenkijos skolių jungo dalis, idant tuomi lenkai galėtų atsipirti prieš užsienio juos slegiančias skolas, kurias Lenkijos ponija užsitraukė rengdama pogromus žydams, lietuviams ir kitiems žmonėms, kuriuose jie jau turi pasižaboję savo vadžias — tai viena. Antra — Lenkijos ponija žino gerai, kad Lietuvą būtų tas produktas, kuriuomi prošeponai pasinaudotų ypatingai Lietuvos giriomis ir kitais šalies turtais.

Lenkija mato savo juodą ateitį, žino, kad užsienio bankieriai jau nustos skolinę pinigus pogromams daryti ir pareikalau seniaus užtrauktos skolos atmokėti. O iš kur prošeponai gaus tų pinigų skoloms atmokėti? Ar iš tų skurdžių, nuplyšusių savo muzikų? Ne, iš tų pusuuočių negaus. Lenkijos prošeponai dar kitą didelę baimę turi. Jie gerai žino, kad muzikai prabus iš to savo apkvaisimo, išgaruos jų ta idėja "Polskie krolestwa od morza do morza," ir kaip greit lenkai muzikai praregės, taip greit Lenkijos "panstwa" — Pilsudskiai, Skirmuntai ir kiti siems panašūs militaristai grius, subyrės jų pleni didelės Lenkijos. Vienok nors ponija tą permato, bet savo užgrobimo darbą tolyn varo. Lenkijos imperialistai, pamindami po kojų visus žmoniškumo principus ir tarptautinius įstatymus, kruvinais žeidė lietuvių tautą. Lenkų grobiški darbai, kuriuos jie atliko pastaruoju laiku Vilniuje, mūsų sostinėje ir kitose vietose, okupuotame Lietuvos krašte, iššaukė lietuvių kerštą. Lenkai ėmėsi bjauriausių priemonių prieš lietuvius, gyvenančius Vilniuje; jie, po vadovystė bandito Želigowskio, suareštavo mūsų garbingus ten esančius veikėjus inteligentus ir sugrudo juos į kalėjimus. Musų mokyklas, esančias Vilniuje, uždarė, išvaikydami mokinius ir juos kruvinais apdaužydami. Ar girdėjo pasaulis kur nors kitus panašius barbarus?

Lenkai save tankiai persistato, ypatingai užsienyje, lietuviams giminingais, lietuvių broliais vadina, bet kame čia ta brolybė? Ar todėl, kad lietuvių didžiūmoje yra katalikai, kaip ir lenkai, draugai Rymo ordeno? Jeigu taip, tai kas-žin kodėl musų "kriščionys - demokratai" su kunigais priešakyje, k. t., Krupavičium, Olšausku, Karevičium, Bučiu, ir visa kompanija, tyli, nekalia protesto prieš tokius giminaičius, kurie kruvinais sumušė lietuvių nieku nekaltus vaikučius - mokinius, už mokinimasi lietuviškai? Jog tai būtų galima skundas paduoti savam tėveliui (Rymo papei), kuris "taikus katalikų tėvas", galėtų sudrausti lenkus, kaip savo vaikus, už barbariškumą, už daromus lietuviams katalikams pogromus. Bet, matomai, musų kunigijai tas nerupi, kaip iš jų veikimo galima spręsti. Musų kunigija reiškia didelės simpatijos Lenkijos ponijai, militaristams, tas yra tikras faktas. Štai Lietuvos kunigija yra griežtai nusistačiusi prieš Lietuvos valstiečius ir jų atstovus Steig Seime. Kunigai savo politiką varo net bažnyčiose iš sakyklų, didžiausius prakeikimus suteikia valstiečiams ir tik delto, kad valstiečiai griežtai nusistatę atimti iš ponų dvarus, neduoti teisės Lietuvoje Lenkijos šnipams Lietuvos dvarininkams. Neveltui musų dvasiškių atst. prie apaštališko sosto Ryme, kanau kun. J. Narijauskas, prisikabinęs prie retėžio, vietoje kryžiaus, lenkišką "vištą" (erej) ant kaklo užsidėjęs didžiujasi, kad jam valia tas Lenkijos valstybinis ženklas nešioti. Juk jis tą "vištą" ne dykai gavo, turėjo ką nors gero ponams padaryti: gauti tokia

dovana (Palska kura) reikėjo daugiau pasidarbuoti, negu kokiai grafienei į ranką pabučiuoti. Ką tas reiškia? Lietuviai katalikai pamastykime, o aiškiai suprasime kunigų politišką akciją, pažįsime vilkus avių kailiuose. Jeigu jie viešai drįsta pasirodyti su tokiais darbais, tai kas gali žinoti, ką jie veikia užsienyje slaptoje diplomatijoje.

Lenkijos prošeponų apetitai mus pavertę arba prikerkti prie Varšavos autonomiškai negali būti sekmingi, nepaisant, kad jie dar randa Lietuvoje sau pritarėjų iš turtingųjų. Lietuvos valstiečių iki paskutiniųjų kovos, o mes, amerikiečiai lietuviai, jiems padėsime kovą laimėti, lenkų vergai nebusime. Mes, Amerikos lietuviai, esame daug prisidėję prie Lietuvos laisvės išgavimo ir padėjimo pamatu mūsų nepriklausomybės namui. Musų, amerikiečių lietuvių, kapitalu tapo apginkluota Lietuvos garbinga kariuomenė. Tiek daug triuso esame padėję ir dabar ant galo jau esame verčiami pasiduoti lenkam pagal Hymans'o siulomą mums projektą, tapti Lenkijos autonomiškai vergai. Kas mus prie to privedė, jeigu ne musų kunigija?! Jiems nepavyko gauti Urach' už karalių, tai dabar nori nors lenkiško grafo valdymo diktatūros Lietuvai, amerikiečiai lietuviai! Ar nebutų galima, jeigu musų triusavus būtų pergalėtas kunigų prolenkiškos politikos ir Lietuva būtų prijungta prie Lenkijos? Ne, mes to nenorime, šalin kunigų politika! Šalin Hymans'o pasiulytas projektas! Lai gyvuoja laisva, nepriklausoma Lietuvos Respublika!

Mes, Amerikos lietuviai turime stoti į politinę kovą prieš visokius Lietuvos priešus, kaip naminius, taip ir išlaukinius. Mes su pasirizimu ir su savo doleriais privalome remti Lietuvos liaudį ir kartu su ja ginti Lietuvos nepriklausomybės vėliavą.

Dabar kyla klausymas, kaip mes turime eiti į pagelbą musų tautiečiams, nuvargusiems valstiečiams artojams? Suprantama, galima pagelbėti visokeriopai, bet visgi norime, kad mūsų pagelba būtų įžymi, atneštų pagėdaujamų vaisių. Mano supratimu, amerikiečiai lietuviai visų pirmiausia turi būti susiorganizavę į stiprią politinę organizaciją, kurios programos ir pamatinis principas atatinka kiekvienam lietuvių demokratui. Lietuvoje tokių organizacijų yra dvi: 1) Valstiečių Sąjunga; 2) Social-Liaudininkų; tos dvi frakcijos maž-daug yra kaip viena — reiškęjos Lietuvos žmonių valios. Amerikoje mes turime vieną panašią stiprią organizaciją, kuri su Valstiečių Sąjungą kontakte veikia ir turi vienodą politišką nusistatymą, t. y., Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara. Ot mes, lietuviai amerikiečiai, kaip tik ir privalome dėtis prie šios garbingos organizacijos — A. L. T. Sandaros. Sudrutinė savo rikiuotę po tautine vėliava, žengkime prie pilnos nepriklausomybės Lietuvai ir demokratinės valdžios, kurią mes patys turime sau išsirinkti, o ne ponų ir kunigų agitacija.

Šiandieninis musų lietuvių gyvenimas mus verčia būti organizuotais, ypatingai kunigų ir ponų politika mus verste verčia prie organizavimosi, tai viena. Antra, mes privalome žinoti, kad jeigu mes norime patys save valdyti nepriklausomais, tai turime išmokti valdymosi lekciją susipažinti su savovaldybės reikatais, o jog tai išmokti, reikia būti tam tikros organizacijos nariu. A. L. T. Sandaros, kaip tik ir yra uduotis duoti plačiausias informacijas kas-link pažinimas demokratinės valdomosios formos, kitų valstybių, tautinių reikalų užžiurėjimo. Broliai

Lietuviai amerikiečiai! gana mums gyventi palaidume, reikia susivienyti ir vienybėje bendromis spėjimais daugiau sau ir mūsų tautai naudoti padarysime ir tuo atremsimė visus priešus ir jų nelemtą politiką. Taigi su šiais 1922 metais pradėkime organizatyvų gyvenimą. Stokime eiles A. L. T. Sandaros ir dirbkime naudai darbo žmonių pagal principus demokratinės idėjos.

Meškučių Vaikas.

AMERIKOS VARTAI.

Nepaisant, jog kožnas svetimšalietis, kuris gyvena šioje šalyje, kuomet atvažiuo turėjo pereit per kokią nors imigracijos stotį, idant sutikti su Suv. Valstijų imigracijos įstatymais ir būti reguliariškai įleistas, bet mažai iš jų apsipazinę su imigracijos vyriausybės budais, ir su imigracijos įstatymų svarbiausiomis taisyklėmis.

Visi žino rupertį laukiančių atvažiuojančių giminių arba artimų draugų iš užjūrio. Nespėjęs sužinoti laivo vardą, ant kurio pažįstami atvažiuoja, tuoj pasidaro nekantrūs, savo nekantrume jieško informacijų ir beveik visuomet klaidingoje vietoje. Jeigu giminių tuoj neatvažiuoja, telegramas po telegramu siunčiamas į imigracijos viršininkus, kartais nepranešdami reikalingus faktus. Imigracijos viršininkai taip užsikrovę visokiais darbais, jog negali, kad nors ir norėtų, atsakyti visus. Bet, galų-gale, jeigu laukiančiai ypatai pranešta, jog "sulaikytas ant Ellis Salos", tuomet rupertis pavirsta į didelį išgastį, ir nerimavimas, išlaidos ir laiko gaišinimas seka.

Tas suprantama, bet nerimavimas nereikalingas, jeigu viens nors truputį apsipazinęs su imigracijos stoties reguliarišku veikimu.

Tarp tų stotčių, Ellis Sala yra svarbiausia, t. y., imigracijos stotis New Yorke. (Komisionierius Robert E. Todd yra tos stoties viršininkas, ir Byron H. Uhl ir Harry R. Landis jo pagalbininkai). Ellis Sala yra vartai į liuosybės kraštą. Kaip tik greit atvažiuojantis laivas pereina kvarantiną, imigracijos peržiūrėtojas užlipa ant laivo — ir jeigu nėra jokios užkrečiamos arba neaiškios ligos — visi keleiviai išlipa nuo laivo. Pirm negu laivas sustoja uoste, visi pasaziariai suskaičiuoti, Amerikos piliečiai sutvarkyti, ir pirmos ir antros klasos ateiviai egzaminuoti. Tie visi, kaip ir tarpdėnio pasaziariai turi sutikti visus imigracijos įstatymų reikalavimus. Juos gali peržiūrėti ant laivo. Jeigu nėra papriešinimų jų įleidimui, kas-link imigracijos įstatymų generalių reikalavimų, arba kvotos, jie tiesiog nuo laivo paliuosuoti. Tarpdėnio pasaziariai, ir tie pirmos arba antros klasos pasaziariai, kurie laikyti del tolimesnio ištyrinėjimo, tuoj nusiųsti į Ellis Island.

Jeigu matyta, jog ateivis tinkamas ir jo šalies kvota neužbaigta, peržiūrėjimas ant Ellis Island yra greitas dalykas.

Tuoj po atvykimo ant Ellis Salos, visi ateiviai surinkti į vietą ir visi fiziškai peržiūrėti, ir čion visi išrinkti, kurie reikalauja pilną egzaminą. Po to, ateiviai turi imti vadinamą "litračy test", t. y., turi skaityti 40 žodžių savo kalboje arba bile kitoje kalboje, ir galų-gale prieina prie rašomojo stalelio, kur sėdi du imigracijos peržiūrėtojai, kurie pertikrina įleidimo reikalavimus. Jeigu ateiviai tinkami ir jų šalies kvota neužbaigta, jie ant vietos įleisti.

Kaip greit ateivis įleistas, jis gali apeisti Ellis Salą ant pervazio į New Yorke miestą, jeigu tas miestas jo paskyrimo vieta,

arba pervežtas ant geležinkelio stoties del tolimesnės kelionės.

Kartais įleistas ateivis laikinai sulaikytas. Tas atsitinka ypatingai tokiuose atsitikimuose, kuomet įleistas ateivis turi laukti pinigų, kuriuos jam siūncia del tolimesnės kelionės, arba jeigu kas nors vyksta į Ellis Salą, jeigu ypatingai parsivežti, arba del laikinos ligos, arba del kitokios priežasties. Laikina sulaikytas ateivis trumpai vadintas "T.D.", arba "temporarily detained," ir yra tokis ateivis, kuriam įleidimas teiktas ir kuris apeis imigracijos stotį, kaip tik greit jo laikina kliūtis sutvarkyta.

Tie, kurie neįleisti ant syk, sulaikyti, ir Specialio Ištyrinėjimo Komisija (Special Inquiry Board) nusprendžia specialiaime susirinkime, kuris laikytas trumpu laiku, ar įleisti ateivį, ar siųsti atgal. Tokia komisija susideda iš trijų narių, kurie išrinkti iš imigracijos viršininkų, bet imigracijos generalio komisijonieriaus paskirti, su Darbo Sekretoriaus užtvirtinimu. Neleidžia publikai lankyti tuos Specialio Ištyrinėjimo Komisijos išklausinėjimus, bet ateivis gali turėti vieną draugą arba giminę.

Todel, jeigu kas nors sulauktų žinią iš Ellis Salos, jog ateivis sulaikytas del specialio išklausinėjimo, tas reiškia gal, jog ta ypata nebuvo įleista ir jog jo arba jos dalykas reikalavo tolimesnio ištyrinėjimo ir jog specialio ištyrinėjimo bordas svarstys visą dalyką.

Jeigu ateivis sirgtų arba būtų apnegalėdintas, jis tuoj siųstas į ligonbutį ir ištyrinėjimas laikinai sulaikytas. Tokiuose atsitikimuose ištyrinėjimo bordas remiasi ant gydytojo sertifikato.

Apart tų atsitikimų, kur ateiviai sulaikyti del "specialio ištyrinėjimo," (trumpai vadinti "S. I.", arba "special inquiry") turime atsiminti, jog kožnas ateivis, kurio šalies kvota užsibaigė, ir-gi laikytas del "special inquiry" arba specialio ištyrinėjimo.

Trumpai: laikyti del "specialio ištyrinėjimo," arba "held for special inquiry", yra visi, kurie nebuvo įleisti arba paliuosuoti, arba įleisti, bet laikinai sulaikyti. Tuomet Board of Special Inquiry nusprendžia, ar įleisti ateivį, ar deportuoti.

Jeigu Board of Special Inquiries nutarė atgal siųsti, ateiviui pranešta, ir jis gali kreiptis prie Darbo Sekretoriaus. Jis pats gali kreiptis prie jo, arba per gimines arba draugus, arba per kokią gerovės organizaciją, kuri randasi ant Ellis Salos. Šaukimas tik sako — "aš noriu apeiliuoti nuo Special Inquiry Board nutarimo" su parašu apeliantu. Apeliavimas turi būti siųstas nedaugiau kaip 40 valandų po nutarimo. Padavimas apeliavimo sulaiko veikimą kas-link galutinio ateivio nusprendimo pakol stoties imigracijos komisijonierius gaus Darbo Sekretoriaus nutarimą. Tokiu būdu, laukiant apeliavimo, ateivis negali būti deportuotas.

Darbo Sekretorius, sulaukdamas apeliaciją gali atmainyti specialio ištyrinėjimo bordo nutarimą, duodamas įleidimą ant užstatos, arba gali patvirtinti deportaciją, kurią specialio ištyrinėjimo bordas įsakė.

Kituose imigracijos įstatymų straipsniuose, svarbesni aprūpinimai bus išdėstyti. Kiekvienas ateivis turi gerai apsipazinti su jais.

"LIETUVOS RESPUBLIKOS RĖMĖJAI"

(Seka nuo 3-čio pusl.).
sai, ne viršaus 10% nuo registracijos turi būti padengti iš L. R. R. įplaukų.
Mums atrodo, kad šiais pamalais steigiant naują srovų centrą, bus galima priėti prie susitarimo.

A. L. T. Sandara turės tarti savo žodį, kada bus užklausta apie Statutą. Sandariečiai, jau išsireiškę Seime kas-link savo nusistatymo, turėtų pasakyti savą ir dabar, kuomet vienos partijos Atstovybė ir Misija kviečia ir sandariečius talkon.

Mano nuomone, Sandara turėtų pastatyti sekančias išlygas, — vadinasi, mes einame į bendrąjį darbą, bet, pirm ne kaip pradėsim dirbti, reikalaujame šitų reformų:

1.—Vietoje vieno amerikiečio, siaurai partinio žmogaus p. Bielskio, mes reikalaujame Lietuvos Finansinės Misijos, iš 3-jų žmonių, kurie savo pažiūromis atsakytų Amerikos lietuvių sroviniam išsiskirstymui. Pavyzdžiui, mes galime sutikti, kad tokią Misiją sudarytų: 1 krikščionis - demokratas, 1 Soc.-Liaudininkas ir Valstiečių Sąjungos bloko ir 1 bepartyvis (arba ir žydas).

2.—Iš Atstovybės turi būti atsauktas p. Mastauskas, nes Amerikos lietuviui permažai jį pažįsta (o Lietuvos žmonės dar mažiau), kad galėtų ramia sąžine patikėti jam Lietuvos reikalus Amerikoje.

3.—Trečia išlyga, jei ją taip būtų galima pavadinti, liečia jau paties p. Čarneckio asmenį. Sandariečiai, gyvai sekdami Amerikos ir Lietuvos spauda ir dabar, yra tos nuomonės, kad Atstovo vieta turėtų būti pavesta žmogui platesnio už p. Čarneckį, prityrimo, mokančiam gerai anglų kalbą, geresniam diplomatui. Tokių žmonių Lietuvoje yra: Norus-Naruševičius, Smetona, Valdemaras. Ponas Čarneckis galėtų pereiti prie Finansinės Misijos, kaipo Krikščionių-Demokratų partijos narys joje.

DARGVAINIS.

Sveikata Ir Ventilacija.

Kad gyventi mažai ventiliuojamuose kambariuose yra nesveika, visų gerai suprantame, ypatingai čia Amerikoje. Iš kitos pusės higienistai tik dabar tepradeda suprasti, delko bloga ventilacija yra nesveika.

Nuo senovės mokslininkai ir šiaip jau žmonės manydavo, kad kambariuose blogas oras buvo delto, kad jame radosi daug išalsuotų dalykų. Toksai manymas buvo patvirtintas, kada tulas tyrinėtojas pranešė, atradęs, taip vadinamuosius "burio nuodus", ir kada kiti tyrinėtojai prirodė, kad blogos pasekmės yra ne del pasidauginimo karbon-dioxiido oro.

Dabar yra gana gerai nustatyta, kad išalsuotame ore nėra nuodingų organiškių dalykų, kurie galėtų suteikti blogas pasekmes. Beto, peržiūrėjus paskutiniųjų metų tyrinėjimus, pasirodė, kad ventilacijos sanlygos paeina labiausia iš kontroliavimo drėgnumo, šilumos ir judėjimo apsupancio oro. Kuomet drėgnumas ir šiluma pakyla nors ir nedaugel, ir jei oras pasilieka nejudinamas, sumažėja jo fiziologinis veiklumas del sumažinimo progos šilumai išeiti iš kuno.

Taigi svarbiausios ypatybės geros ventilacijos yra oro judėjimas, jo šiluma ir tinkamas laipsnis drėgnumo ir šviežumo. Yra įsigyvenus neprotinga baimė judančio oro. "Malonus vėjalis", sako atsižymėjęs higienistas "yra vienas geriausių prietelių tam, kuris jieško sveikatos. Didelis oro traukimas (draught), einantis tiesiai ant kurios nors neuždengtos kuno dalies ir per ilgą laiką tą dalį nusaldydamas yra nepageidaujamas, bet mažas oro traukimas yra labai sveika".

Daugumas iš mus laiko savo namus ir kambarius perkarštus. Šiluma neturi būti didesnė, kaip

70° F., o gal būtų geria., būtų mažesnė. Šioje šalyje plačiai vartojant karštojo oro ir garo šildymo sistemas, oras mūsų namuose ir ofisuose žiemą yra dažnai persausas. Tai yra didelis trukumas ir reikia prie to neprileisti.

Po to viso kas yra sakyta ir padaryta, faktas pasilieka, kad gausus šviežias oro leidimas per atdarus langus yra vienas iš lengviausių ir pasekmingiausių priemonių užtikrinti gerą ventiliaciją.

Atidaryk langus!

Lietuvon.

Praslinko žiemės šventės. Lietuvoje žmonės jau pradeda rengtis prie pavasario ir vasaros darbų. Bet jie laukia pagalbos iš Amerikos nuo savųjų. Taigi siųskite PINIGUS tik per mūsų agentūrą, o pinigai nueis greitai. Mes siunčiame pigiausių dienos kursu, o taipgi siunčiame ir Amerikos dolariais.

Darome visokius liudymus, įgaliojimus, davernastis, vekselius. Parduodame laivakortes ant geriausių laivų į Lietuvą ir iš Lietuvos.

Visokiuose reikaluose kreipkitės tik pas mus:
URBSA, SEKYS IR KO.
101 Oak St., Lawrence, Mass.

LIETUVIŲ MUZIKOS KONSERVATORIJA

Muzikos mokslas prasidėjo. Jaunesnieji, ypač, turi prasivilinti muzikoje: nedaugelio geidžianti — tegul nors gaidas išmokyti. Kas daugiau nori pažinti muzikos meną, tam yra šie mokslai: dainavimas, teorija kompozicijos, chorvedystė, pianas, smuika ir kiti instrumentai.

10 lenkelių dainavimo 15 dol.
10 lenkelių chorvedystės ar teorijos kompozicijos .. 15 dol.
10 lenkelių ant bile instrumento 13 dol.

PASTABA: Kurie paviriku ima lekcijas nuo Spalio mėnesio iki pabaigai Birželio, tie gauna pigiau.
Ad.: 769 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.
MIKAS PETRAUSKAS, Vedėjas.

VISUOMENEI SVARBU!

Visi reikalaukite "VANAGO" No. 12, kuriame rasite iš korto dokumentus, aiškiai parodančius, kur J. S. Vasiliauskas padėjo Susivienijimo L. R. K. A. 40,000 dolerių. O kituose "VANAGO" N. N. rasite dar žingeidesnių dalykų! —

"VANAGO" kaina 2 dol. metams, 1 dol. pusei metų ir 15c. N. Reikia užsimokėti iškalno. Gausi "VANAGA" po du kartus į mėnesį. Rašyk:
"VANAGAS,"
R. F. D. 24, Box 109, So. Akron, Ohio.

ATLAS CLOTHING CORPORATION

Didžiausia ir garsiausia išdirbystė visokios rūšies rūbų Naujojo Anglijoj. Musų išdirbimas yra kuogeriausias ir prekės visiems prieinamos. Norėdami siutų, spring - o - verkotų, arba reinkotų, kreipkitės pas mus, o busite užganėdinti. Musų ofis ir dirbtuvė yra ant

343 BROADWAY SOUTH BOSTON, MASS.
(2-ros ir 3-čios lubos).

Klausk Prekėjo apie
\$5,000.00
Perfection Oil Heater
Kontestą.

Smagi Šiluma Šaltose Dirbtuvėse

Ar rengiatės prie darbo ateinančią žiemą? Jeigu taip, tai priešildytose dirbtuvėse bus malonu dirbti. Su Perfection Oil Heater priešildysite į keles minutes pigiai ir taupiai. Šilumos užteks po visą stubą, virtuvę, sėdintame kambaryje ir kitiems kambariams. Perfection duoda užtekinai šilumos del šaltų dienų.

Perfection dega per 8 val. su vienu gallonu Socony kerasio. Pirk vieną šiandie.

PERFECTION Oil Heaters
STANDARD OIL CO. OF NEW YORK

MOTINŲ MODERNIŠKOJI LOPŠINĖ

"Cit neverki mano mažulėli — neraudok, aš tau duosiu BAMBINO čiudėliulėli."

Greičiau bėgki į aptieką ir nupirki 35c. bonką

BAMBINO
Vaizbaženklis užreg. S. V. Pat. Ofiso

Arbatinis šaukštukas tuojaus pašalins kudiktą vidurių diegimą ir į kelias valandas sutaisys vidurius ir galutinai pašalins užkietėjimą. "Kudikiui mėgsta jį! Jie prašo daugiaus!"

Motinos! Jeigu jūsų aptiekorius neturi jo, tai prisijuskite 40c. pašto markėmis tiesiog į

F. AD. RICHTER & CO., Borough of Brooklyn, New York.

Lietuviška Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių lietuviškų šaknų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujų valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptųjų ligų ir geriausių patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, suėdysite pinigus ir sveikata. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarinsime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausių daktarus per telefoną visai uždyką.

H. CABITT,
100 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

Darbininko Draugas

PAIN-EXPELLER

Vaizbaženklis užreg. S. V. Pat. Ofiso.

Garsus per daugiau kaip 50 metų.

Tėmyk Įkaro (Anchor) Vaizbaženklį.

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakinavičius)

Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 6 val. vakare.

509 Broadway, Kampas G St., So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

Dickinson 3905 M.

Dr. Ignotas Stankus

1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.

Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.

Valandos: Nuo 9 iki 11 A. M.
" 1 " 3 P. M.
" 7 " 8 P. M.
Nedeliomis " 10 " 3 P. M.

Išgaminuojam akis ir pritaikom akinius.

H. S. Stone O.D.
Akiu Specialistas.

399a Broadway,
Tarpe E ir F gatvių, South Boston.

Tel. So. Boston 270.

DR. JOHN MacDONNELL, M. D.

Galina susikalbėti ir lietuviškai Ofiso valandos:
Rytis iki 9 val.
Po pietų 1 iki 5
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Dr. Tessmer
DENTISTAS

306 Main St., Worcester, Mass.
viršui "Iver Johnson" kauptuvė
Patyres dentistas, priems mos kainos. Atdara subatom po pietų. Nedeliomis pagi sutartį. Telephonas Park 3314

F. KLEIN L. HOFFMAN

Lietuviška Krautuve

BUFFALO FURNITURE STORE
Furniture Repaired and Postering
579 Grand Ave., Tel. Lib. 8515
Home address: 23 Chadem St. NEW HAVEN, CONN.

Vietos žinios.

Miko Petrausko koncertai; dalyvaujant pp. Pociams sausio 1 d., 1922 m. koncertas So. Bostone, Lietuvių Svetainėje. Dalyvauja šie artistai: Antanas ir Ona Pociai, iš Chicagos, Marė Jabloskaitė, Juozas Navadauskas ir Jonas Dirvelis. Mikas Petrauskas ir Ona Pocienė sudainuos duetą "Eglė" ir antrą duetą iš melodiskiausios Verdi operos "La Traviatta," Amato Alfreda. — sudainuos su M. Jablanskaite. Programas bus labai įdomus, turintis geriausių ir klasiškiausių veikalus.

Sausio 3 d., New Britain, Conn. Svetainė — 354 Park St.

Sausio 4 d., Waterbury, Conn. Svetainė — 103 Green St.

Sausio 7 d., Binghamton, N. Y. Woodrow Wilson School Auditorium, Prospect St.

Sausio 9 d., Scranton, Pa. Lincoln Hall, 1506 N. Main Ave.

Sausio 10 d., Philadelphia, Pa. Lietuvių Muzikališkoje Svetainėje, Allegheny Ave. ir Tilton St.

Sausio 11 d., Baltimore, Md., Lithuanian Hall, 851-853 Hollins St.

Sausio 13 d., Pittsburgh, Pa. Sausio 14 d., Cleveland, Ohio., Lietuvių salėje, 6835 Superior Ave.

Sausio 15 d., Detroit, Mich., Lietuvių Svetainėje, Dex ir 25-ta gatvė.

Sausio 17 d., Grand Rapids, Mich.

Sausio 18 d., S. S. Jurgio Draugijos svetainėje, 1513 Quarry Ave.

Sausio 20 d., Kenosha, Wis. Sausio 21 d., Waukegan, Ill. Sausio 22 d., Rockford, Ill., Mendelssohn Hall, 216 N. Main St. — čia koncertas bus 2 v. po piet. visi kiti koncertai bus vakare, tarp 7 ir 8 v., pradžią.

Sausio 25 d., Chicago, Ill., American - Bohemian Hall.

Sausio 28 d., Brooklyn, N. Y. McCaddin Hall.

Sausio 29 d., Worcester, Mass.

Dalyvaujanti artistai LAIMIKIU nusistatė, kuriam pirmiausiai pradėt programą. Reikia: kuris išeis pradžioje koncerto pirmuoju — tas reiškia turėjo laimės ištraukti pirmą numerį. Visus maloniai kviečia koncertan. Rengimo Komitetai.

"BALSO" DRAUGIJA.

Tarpe So. Bostono draugijų yra Lietuvių "Balso" Draugija. Ši drauja yra dar jaunutė ir vos tik pradėjo savo veikimą. Drauja yra suorganizuota ant tokių pagrindų, kur kiekvienam lietuviui yra vieta prie jos prisidėti, neatsižvelgiant, kokių įsitikinimų jis būtų. Atsižvelgiant į šios draugijos narius ir jų veikumą, galima drąsiai sakyti, kad greitai laiku ji išbūjos dideliu narių skaitliumi, ir sulauš svarbią rolę vietos lietuvių tarpe, kadangi matyti jai užuojautos nuo vietos lietuvių. Štai, gruodžio 26 d. minėta draugija surengė šokių, kurie pavyko taip puikiai, kad taip buna labai retai So. Bostone. Į šiuos šokius susitrinko daug vietos jaunimo, kad buvo pilna salė, visi linksmi praleido Kalėdų vakarą. Linkėtina visiems Bostono lietuviams dėtis prie šios draugijos.

Naujas Narys.

PABAIGĖ NORSES MOKSLĄ.

Tarpe lietuvių labai mažai yra čion augusių lietuvių, kurios negalėdamos gauti užtektinai paramos nuo tėvų, žengia prie ko nors prakilnesnio. Štai paskutinėmis dienomis pabaigė slaugės (norsės) mokslą p-lė Mare Roach - Račiauskiūtė, kuri dirba Cambridgiaus ligoninėje. P-lė Račiauskiūtė ėjo mokslą su

didelių pasišventimu, nes jai tai yra neturtingi ir negalintys suteikti jai tinkamos paramos. Jai mokslą einant budavo jos draugės ir draugai jai nurodavo, kokius sunkumus reikės norsei pergyventi su ligoniais ligoninėse. Ji atsakydavo, kad jai gerai, ir ji pasirengus ta viską sutikti. Rep.

Linksmi Šokiai!

Lietuvių Jaunimo Ratelio šokiai įvyks subačioje, prieš Naujus Metus, Gruodžio (Dec.), 31 d., 1921 m., 8 val. vakare, Lietuvių Salėje, So. Boston, Mass.

Ir Kritikai Turėtų Žinoti, Ką Daro.

Ši mintis atėjo man į galvą, paskaičius vadinsimos opozicijos ir neopozicijos laikraščius. Visi straipsniai einamaisiais politikos ir ukio klausimais parašyti per dēm peikiamąjį nintimi. Čia nebutų nieko bloga. Jei yra kas peikti — negalima girti. Bet ir peikiant negalima be jokios atodairios visu kuo kaltinti tik vyriausybę ar atskirus josios atstovus, net nepamėgusius gilesnių priežasčių pajieškoti, ir ypač jokia rimta opozicija ar kritika neturėtų save taip žeminti nepatikrintais faktais ir neteisingomis žiniomis savo argumentus remdama, juobą jais kitiems nedorus motyvus prikišdama.

Čia turiu galvoje daugiausia "Liet. Balso" kritikos straipsnius del brangymėio, valiutos ir... nelaimingo Hymans'o projekto, del kurių, drįstu spėti, net musų atstovo Tautų Sąjungai p. E. Galvanausko gyvybę atimti norėta. Politikos klausimais kalbėti ir savo nuomonę reikšti galima drąsiai tik vietoje esant ir visas smulkmenas bei sąlygas pažįstant, delto aš čia jų ir neliesiu. Bet aš negaliu be pašlykštėjimo skaityti tų neva kritikos balsų, kurie, budami kitos nuomonės, savo politikos priešininkams be jokio trupulio ir be mažiausio įrodymo prikiša žemus, nedorus motyvus, daro daug reiškiandčių spėliojimų bei įtarimų, o visai nekreipia domės, kad ir jų politikos nusistatymo priešininkais taip-pat gali turėti aukščiausių bei kilniausių motyvų, tik jie kaipo visą reikalą išvaizdina, kitokias atities perspektyvas mato. Imu pavyzdį. Didžiausi prieš Hymans'o projektą argumentai — ne vienos opozicijos, bet visos šviesuomenės — kad juo paslėpta forma Lietuva pririšama prie Lenkijos. Prieš tai niekas neginčija, ir, kaip matau iš spaudos, patsai užsienio reikalų ministeris, manydamas, kad projektą gali prireikti priimti, drauge siulo tam tikras "rezervacijas" ir net taip toli eina, kad atvirai pareiškia, jog vyriausybė ir priėmusi stengtųs prie pirmos progos varžomų ir su Lietuvos reikalais nesutaikomų prievolių atsikratyti. Su tokiuo ministerio nusistatymu galima sutikti ar nesutikti — tai čia sąžinės ir politikos nusistatymo bei nusimanymo dalykas. Bet manau, kad negražu, del tokio nusistatymo kaltinti ministerį bene visas septynes didžiausias nuodėmes papildžius, kaip tai daro "Liet. Balso" vedamųjų straipsnių rašytojasp p. A. Sm. straipsnyje "Politika ir dora," kur krokodiliaus ašaros liejama del kunigystės sutepimo ir krikščionybės principų sulaužymo. Aš visai samoningai tokį darbą pavadinu krokodiliaus ašarų liejimu, turėdamas galvoje slaugės (norsės) mokslą p-lė Mare Roach - Račiauskiūtė, kuri dirba Cambridgiaus ligoninėje. P-lė Račiauskiūtė ėjo mokslą su

ijos. Aš primenu atsitikimus, buvusius 1918 metais, kada dabartinis "Liet. Balso" redaktorius rinko Lietuvai karalių Urachą, darė su juo sutartis kelioliką metų del valdymo formos ir davė savo rankos parašus "amžiniems ryšiams" ir militari-nėms, ekonominėms ir politi-nėms konvencijoms su Vokietija. Mano p. A. Sm., kad tie "ryšiai" ir konvencijų pažadėjimai Lietu-voš nepriklausomybei buvo mažiau pavojingi, negu dabarti-niai Hymans'o siulomiejai? Ir kaip jis tada elgė — ar pasiklausė ir ar klausė visuomenės balsą? Ir kaip buvo tada su ju ir jo vienminčių krikščionybės principais — ar jie dūšdami juo parašus, savo siirdyje turė-vo pirmosios progos, kad gautų ryšių ir konvencijų atšaukimą ar ne? Jei ne — tai kas tada versti dabar patel kitiems, kuriam spėja, jog jie sutaria su gamtinis konvencijomis? O jai visuo-ko tų ryšių atšauktyti, be kas-letti krokodiliaus ašaros del krikščionybės principų sulaužymo? Gal čia p. A. Sm. pabrėžia, kad tada buvo kitos sąlygos. Su-tinku. Bet ir tada ne visi taip manė ir darė, kaip p. Smetona su savo vienminčiais. Ir tada, jei jau remtis "visuomene," — visa visuomenė buvo nusistatius ir prieš konvencijas, ir prieš Urachą, o V. Tarybos dslis protesto ženklau net iš Tarybos buvo išė-jusi. Ir koks tada esmėje skir-tumos tarp tuolaikinės ir da-bartinės padėties? Vienintėlis — kad tada buvo nugalėtojai ir stipriai laikėsi vokiečiai, o dabar jų vietą yra paėmę lenkai su prancuzais, ir kad lietuvių tautos politikai tada vadovavo p. Sme-tona, Voldemaras ir jų to laiko vienminčiai. Pasikaitė rolės — ir tiek. Dabar kartą pabriežiū, kad tuo aš nenoriu pasakyti, kad Hymans'o projektą reikėtų pri-imti, kaip jis yra — aš klausim-ą neesu gana įsigilines — tik aš atkreipiu domę perdaug inir-šusių ir užmiršusių opozicijos kritikų, kurie prikiša žemus mo-tyvus ir krikščionybės principų laužymą kaip tik del tos poelos rušies darbų, kokius patys visai neseniai yra padarę ir gynę.

Kitais klausimais skaitant da-bartinės opozicijos kritikos tos pat įspudžio lieka. Kaip lengvai operuojama neteisingomis ar klaidingomis žiniomis — aš jau turėjau progos pabriežti, rašy-damas del valiutos reformos. Naujaisiuose straipsniuose tas pats paviršutiniškas ir gvalde namais klausimais nesiorientavi-mas arba nenorėjimas orientoi-tis (pav. prof. Voldemaro reika-lavimas, kad dabar, karo metuai esant, net krašto apsaugos mi-nisterijos samatoje butų smul-kiai visiems viešai pasakyta, kiek kam žadama išleisti ir p.). "Liet. Balso" Nr. 7, p. A. Sm., kalbėdamas apie "kitą liepto ga-lą" valdžios ukio ir finansų poli-tiką kritikuoja vėl, remdamos faktais, tiesa, buvusiais p. Sme-tonos valdžios darbuotės laikais, bet jau senai tik istorijos atmi-nimuose pasilikusiais (p. A. Sm. mano, kad ir dabar, kaip tada, vokiečiai tik tiek prekių į Lie-tuvą įleidžia, kiek Lietuva du-oda vokiečiams ir juo remdamos savo išvadas daro). Nesilaiko "Liet. Balsas" net logikos. Taip nr. 7 jis bara valdžią už tai, kad prekybą savo leistinė tvarka var-žo, neleidžia plėtotis, o nr. 8 be jokios pastabos vėl praleidžiamą straipsniš, kur ta pati valdžia barama delto, kad negana preky-bą varžo ir siulo daugiau varžy-ti. Žodžiu, elgias kaip tas pona-s, kuris muša tiek tada, kada eina per jo dvarą, tiek tada, kada eina pro šalį? Ir ko tuo nori-ma pasiekti? A. Rimka.

("Lietuva").

SKAITYKITE IR PLATINKI "SANDARĄ."

KONCERTAS!!!

MIKAS PETRAUSKAS

Tenoras ir Kompozitorius

Su sądraugais artistais:

ANTANU IR ONA POCIAIS IŠ Chicago, Ill.

Ir vietiniais — Mare Jablanskaite, Juozu Navadausku ir Jonu Dirveliu — duoda KONCERTĄ sausio 1 d., 1922 m., LIETUVIŲ SVETAINEJE, E St., So. Bostone, 8 val. vakare. Tikietai: Soe. 75c. ir 1 dol.

Maloniai kviečia

Rengėjų Komitetas.

CITY POINT INSURANCE & REAL ESTATE

Kuriam yra įsitvirtinusi ant ekonominio pagrindu, nes nešūn-... (text continues) ...

Kviečiame visus atsilankyti į mano ofisą, aš tas pat-sai, Mikas Korinas, tiktai įstaigos vardas naujas.
M. CORAN, CITY POINT REAL ESTATE, & INSURANCE,
722 E. EIGHTH ST., SO. BOSTON, MASS.
Tel. S. B. 109-M.

Pranešimas

Siuomi pranešu savo draugams ir kostumeriams, jog aš papirkau pirmutinę ir seniausią DUONKEPYKLĄ (pekarne) So. Bostone, po num. 75 Silver Street, kuri seniaus priklausė J. Plevokui, o vėliaus Zulonui ir Mulevičiui. Dabar aš naujai ištaisiau ir pradėjau kepti pirmos rušies juodą ir baltą lietuvišką duoną. Taipgi visokius keikus, donacius, pajus ir piragacius. Žodžiu sakant, darysime visokius kepimus, kokie tik žmonėms bus skanesnis maistas.

Meldžiu visus kuoskaitlingiausiai atsilankyti ir para-gauti naujų duonų ir saldainių.

Su pagarba,

Petras Yankunavičius,

75 Silver St., So. Boston, Mass.

PINIGŲ KURSAS KYLA

SIŪSKITE PINIGUS Į LIETUVĄ

\$7.50 už 1,000 auksinų.

Pasinaudokite žemu kursu ir sušelpkite gimines. Pi-nigus pristatome į artimiausį Lietuvoje Paštą.

Kurie norite kad greitai gautų kreipkitės ypatingai ar per laiškus į

BALTIC STATES FINANCE CO.

357 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.

ANT PADAVIMO.

Bekernė geroje lietuvių apgy-ventoje vietoje. Biznis išdirbtas per 9 metus, 2 arkliai ir trokas. Priežastis pardavimo, nesutiki-partnerių. (1).

244 Lakeview Ave., Lowell, Mass.

Lowell, Mass.

Tel. S. B. 2488

DR. J. C. LANDZIUS - SEYMOUR

LIETUVIS

Gydytojas ir Chirurgas

506 Broadway, S. Boston.

Valandos: 9-11, 2-4, 7-9.

KASDIENINIS MAISTAS VISIEMS REIKALINGAS

Esminis maisto elementas

ANT. NAUJOVALIŠIS

208 West Fifth Street, South Boston, Mass.

ATTYDARUS visokių produktų

kreivumų, kaip tai Mūsų Mar-

ketis ir Geseviciai. Kvietia vi-

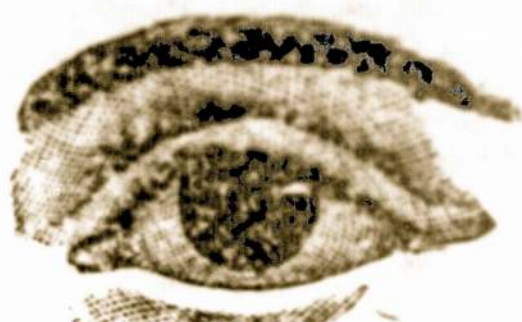
esne apsilankyti Lietuvos krep-

to su perkama maistu ir kitą

suakcentu, čia rasite gerus

prekes ir mandagų patarnavi-

Išgaminuoju Akis Pritaikau Akinius

Galvos skaudėjimas ir kitoki negeistini apsirėškimai kuno tankiai paeina nuo nuvargusių akių.

Duok savo akis išgaminuo-ti patyrusiam optomtristui. Vienintėlis lietuvis optometras (akių specialistas) Naujoje Anglijoje.

J. L. PASKARNIS O. D.

Ofisas ir Gyvenimas:

377a Broadway, cor. E Street,

SO. BOSTON, MASS.

Ofiso Tel. S. B. 441

Residence W. Newton 1016-R.

Lietuvys Advokatas

Veda visokias provas, kaip tai: civiliškas ir kriminališkas; padaro visokius dokumentus prie pirkimo ir pardavimo.

FRANAS J. KALINAUSKAS,

414 Broadway, S. Boston, Mass.

(Virš Prekybos Bendrovės).

Strand Lunch

Puikiausia Lietuviška VALGYKLA So. Bostone. Švariai viskas užlaikoma. Valgiai visados švieži ir skaniai pagaminti.

Taigi atėik, o persitik-rinsi.

K. BLINSTRUBAS, Prop.

304 W. Broadway,

So. Boston, Mass.

DEL VISŲ!

Taisau visokius čeverkykus vy-ry, moterų ir vaikų. Gali vaikš-čioti taip kad su naujais. Pada-rau stipriai ir gerai ir pigiai. Už-eikite del persitikrinimo. Vi-siems patogi užėiga, arti Lietu-vių salės.

301 E St., So. Boston, Mass.

Puiki Lietuviška

UŽEIGA

pas

ANTANĄ TAMULEVIČIŲ

300 Broadway, S. Boston, Mass.